

บทที่ ๒

ทฤษฎี หลักการ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาษาคืออะไร

กำชัย ทองหล่อ กล่าวว่า "ภาษา แปรตามรูปศัพท์ว่า คำพูด หรือ ถ้อยคำ แปรเอาความว่า เครื่องสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ให้สามารถกำหนดความรู้ ความประสงค์ของกันและกันได้ โดยมีระเบียบคำหรือจังหวะเสียงเป็นเครื่องกำหนด"^๑

กิตยวดี บุญซื่อ กล่าวว่า

มนุษย์เรามีความสามารถหลายอย่าง แต่ที่จัดว่าเป็นความสามารถพิเศษเยี่ยมยอด ที่สิ่งใหม่มนุษย์มีลักษณะเด่นกว่าสัตว์โลกชนิดใด ๆ ก็คือ ความสามารถในการใช้ ภาษาเป็นเครื่องช่วยในการถ่ายทอด และสื่อความคิด ความรู้สึก ทักษะคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นรับรู้ได้ เข้าใจได้ และเกิดความกตเวทิตา ความรู้สึก รวมทั้งทักษะคติที่ใกล้เคียงกันได้ ที่ไหนมีคน ที่นั่นต้องมีภาษา...^๒

^๑กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (ธนบุรี : เทพนิมิตรการพิมพ์, ๒๕๐๘), หน้า ๑.

^๒กิตยวดี บุญซื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, สุมิตร คุณานุการ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๙๔.

พระยาอนุমানราชชน กล่าวถึงภาษาสรูปไควว่า ภาษาคือ วิธีทำความเข้าใจในระหว่างคนกับคนซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น ภาษาใบ หรือจักงูภาษา ใช้วิธีแสดงกิริยาอาการให้รับรู้ทางตา ภาษาพูดหรือโสตภาษาใช้วิธีทำเสียงให้รับรู้ทางหู ภาษาเขียนหรือภาษาหนังสือใช้ภาพหรืออักษรเป็นเครื่องหมาย แต่ภาษาตามความหมายทางนิรุกติศาสตร์ คือ วิธีที่มนุษย์แสดงความรู้สึก เพื่อให้อีกคนหนึ่งต้องการให้ใครโดยใช้เสียงพูดที่มีความหมายตามที่ใดตกลงรับรู้กัน ซึ่งมีผู้ได้ยินรับรู้และเข้าใจ ตัวหนังสือไม่ใช่ภาษาโดยตรง เป็นเพียงวิธีถ่ายเอาเสียงพูดลงเป็นตัวหนังสือเท่านั้น^๑

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน กล่าวว่า "ภาษาที่แท้จริงคือเสียงเท่านั้น ส่วนตัวหนังสือหรือตัวอักษรรวมทั้งสัญลักษณ์ที่เป็นรูปภาพต่าง ๆ เป็นแต่เพียงตัวถ่ายทอดภาษาอีกทีหนึ่ง คือตัวหนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงนั่นเอง"^๒

เจ ซี แคทฟอร์ด (J.C. Catford) กล่าวถึงภาษาสรูปไควว่า ภาษาคือพฤติกรรมของมนุษย์ที่จัด เขา เป็นรูปแบบแล้วชนิดหนึ่ง เป็นวิถีทางที่สำคัญที่สุดที่มนุษย์มีปฏิกริยาต่อกันในสถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมดังกล่าวอย่างน้อยจะต้องมีผู้แสดงออกคนหนึ่ง และมีผู้รับการแสดงออกนั้นอีกคนหนึ่ง ผู้ที่แสดงออกจะใช้เครื่องมือหรือสื่อสองชนิด ชนิดแรกคือการใช้การพูดเป็นสื่อ ผู้แสดงออกคือผู้พูดและผู้รับคือผู้ได้ยิน

^๑พระยาอนุমানราชชน, นิรุกติศาสตร์ภาค ๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, ๒๕๑๐), หน้า ๒๓.

^๒ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖), หน้า ๒๑ - ๒๒.

ชนิดที่สองคือการใช้การเขียนเป็นสื่อ ผู้แสดงออกก็ผู้เขียน และผู้รับคือผู้อ่าน^๑

โครงสร้างและองค์ประกอบทางภาษา

ฟงเฟื่อง เครือตราฐ กล่าวว่า ภาษาจะสมบูรณ์ใดต้องประกอบด้วย องค์ ๓ สรุปได้คือ

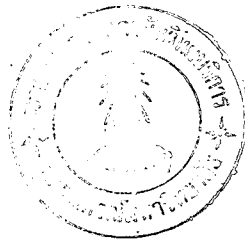
๑. ระบบเสียง (Phonology) ซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุดของภาษา เมื่อลมออกจากปอดผ่านอวัยวะออกเสียงในลำคอ ปาก และจมูกแล้ว จะเกิดเสียง ชนิดต่าง ๆ ขึ้น เสียงในภาษาจะประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และ บางภาษาก็จะมีเสียงวรรณยุกต์ด้วย

๒. ระบบคำ (Morphology) คือการรวมเสียงแต่ละหน่วยที่เล็ก ที่สุดในชั้น Phonology เมื่อเป็นหน่วยใหญ่ขึ้นเรียกว่า คำ เช่น เสียงพยัญชนะ ก กับเสียงสระ อา รวมกันเป็นคำว่า กา ซึ่งจะมีความหมายแม้จะยังไม่สมบูรณ์นัก

๓. ระบบกลุ่มคำ (Syntax) เป็นหน่วยใหญ่ที่สุดของภาษา ได้จากการนำเอาคำมารวมกันเข้ากตายเป็นวลี และประโยค^๒

^๑ J.C. Catford, A Linguistic Theory of Translation (London : Oxford University Press, 1974), pp. 1-2.

^๒ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคการศึกษา ๒, จังหวัดยะลา, วิจัยพิเศษ ในการสอนภาษาไทย. (ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสัมพันธ์มณฑล ภาคการศึกษา ๒, ๒๕๐๖),

สมปอง พิริยะกิจ ไค่กล่าวถึงโครงสร้างทางภาษาพอสรุปได้ คือ

ความสำคัญของภาษาอยู่ที่ประโยค ประโยคเป็นสัญญาณที่ผู้พูดแสดงออกมาให้
ผู้ฟังหรือผู้ไต่ถามรับรู้ และเข้าใจความหมายนั้นไค่ตรงกัน

ประโยคประกอบขึ้นด้วย คำ อาจเป็นคำเดียวหรือหลายคำที่เรียงติดต่อกัน
ตามแบบวิธีที่กำหนดไว้ในภาษาและไค่เนื้อความเต็มบริบูรณ์

คำประกอบขึ้นด้วยเสียง อาจเป็นพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ และต้อง
มีความหมายในภาษา

พยางค์ประกอบขึ้นด้วย หน่วยเสียงเดียว หรือหลายหน่วยเสียงโดยไม่
คำนึงถึงความหมาย เมื่อเปล่งเสียงออกมาครั้งหนึ่งก็เป็นพยางค์หนึ่ง พยางค์ที่มี
ความหมายเรียกว่า หน่วยคำ

หน่วยเสียง คือเสียงอย่างน้อยที่สุดที่เปล่งออกมา แยกออกอีกไม่ได้
และไม่คำนึงถึงความหมาย ไค่แก่ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ สำหรับประกอบกัน
เป็นเสียงของคำ หรือพยางค์ เช่น คำว่า กิน ประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ
ก เสียงสระอิ เสียงพยัญชนะ น เป็นต้น

ดังนั้น ภาษา ทุกภาษา จะเริ่มจากหน่วยเสียงไปสู่พยางค์ จากพยางค์
ไปสู่คำ จากคำไปสู่วลี และประโยค ซึ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ต้อง
เป็นไปตามลักษณะและโครงสร้างทางไวยากรณ์ของแต่ละภาษาคว

ลักษณะและโครงสร้างของภาษาไทย

เรื่องอุไร กุศลาสัย กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด อย่างที่เรียกว่า คำพยางค์เดี่ยว (Monosyllable) มีเสียงสูงต่ำอย่างที่เราเรียกว่าเสียงวรรณยุกต์ กำกับอยู่ด้วย โดยที่เสียงสูงต่ำต่าง ๆ กัน แต่ละระดับเสียงนั้นมีความมุ่งหมายให้แตกต่างกันออกไป เช่น มา มา หมา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพวกคำขยายต่าง ๆ ตามมาข้างหลัง เพื่อแสดงความเกี่ยวของหรือประกอบอีกด้วย เป็นการช่วยให้ความหมายของคำพูดในประโยคเด่นชัดยิ่งขึ้น^๑

บรรจบ พันธุเมธา กล่าวถึงลักษณะของภาษาไทยอันเป็นลักษณะทั่วไปของภาษาคำโดดสรุปได้ดังนี้คือ

๑. คำแต่ละคำมีพยางค์เดี่ยว และไม่มีเสียงควบกล้ำ
๒. คำแต่ละคำถือเป็นคำสำเร็จรูป เพราะมีความหมายสมบูรณ์ใช้เข้าประโยคได้ทันที
๓. คำคำเดียวกันอาจมีหลายความหมาย และใช้ได้หลายหน้าที่โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปเลย จะรู้ความหมายและหน้าที่ใดก็โดยดูตำแหน่งในประโยค
๔. การเรียงลำดับคำมีความสำคัญที่สุด เวลาเขาประโยคจะต้องเรียงคำตามตำแหน่งหน้าที่ คำใดทำหน้าที่ใด มีความหมายว่าอย่างไร อยู่ที่การเรียงลำดับคำ

^๑ เรื่องอุไร กุศลาสัย, ภาษาไทยชุดกฎ ป.ม. (พระนคร : โรงพิมพ์ไพศาลวิทยา, ๒๕๑๐), หน้า ๑๑ - ๑๒.

๕. เมื่อจะสร้างคำใหม่ หรือต้องการจะแสดงเพศ พจน์ อาจใช้คำมาประกอบกัน เขาข้างหน้าบาง ข้างหลังบาง

๖. มีลักษณะนามมากับคำขยายบอกจำนวนนับ ในภาษาไทยคำขยายอยู่หลังคำนามลักษณะนามอยู่หลังคำขยายบอกจำนวนนับ

๗. มีระบบเสียงสูงต่ำ คำแต่ละคำมีเสียงสูงต่ำ เสียงหนึ่งมีความหมายอย่างหนึ่ง หากเปลี่ยนเสียงความหมายย่อมเปลี่ยนไปควย

๘. มีการใช้ราชาศัพท์ และภาษาสุภาพตามฐานะของบุคคล^๑

ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู ไคกล่าวถึงระบบเสียงในภาษาไทยว่า แบ่งออกเป็นระบบเสียงพยัญชนะ ระบบเสียงสระ และระบบเสียงวรรณยุกต์ ภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะ ๒๐ หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระเดี่ยว ๑๘ เสียง เป็นสระเสียงยาว ๘ เสียง และสระเสียงสั้น ๘ เสียง มีหน่วยเสียงสระประสม ๖ เสียง และเสียงวรรณยุกต์ ๕ เสียง^๒

^๑บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๘), หน้า ๒-๕.

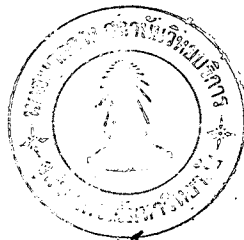
^๒ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู, "การศึกษาเรื่องเสียงในภาษาไทย" ใน เอกสารการนิเทศการศึกษา คู่มือวิชาภาษาไทย เล่ม ๓ (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๒), หน้า ๕๑ - ๕๖.

พระยาอุปกิตศิลปสาร กล่าวถึง สระว่ามี ๒๑ รูป ๓๒ เสียง เป็นสระแท้มีเสียงเดี่ยว ๑๔ เสียง และสระแท้ที่ประสมกันสองเสียงอีก ๖ เสียง นอกนั้นเป็นสระเกินซึ่งมีเสียงซ้ำกับสระแท้อีก ๔ เสียง สระเกินนั้นได้แก่ ฤ ฤา ฤา อำ ไอ ใ และ เอา^๑

คำในภาษาไทยพยางค์หนึ่ง ๆ ถ้าจะเขียนเป็นอักษรแทน ต้องใช้อักษรทั้ง ๓ พวก คือ สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ ประสมกัน จึงจะออกเสียงเป็นพยางค์หนึ่งได้ พระยาอุปกิตศิลปสาร กล่าวไว้ในเรื่องวิธีประสมอักษรสรุปได้ว่า

๑. ต้องมีสระซึ่งนับว่าเป็นพื้นเสียงที่เปล่งออกจากลำคอ
๒. ต้องมีพยัญชนะเพื่อเป็นเครื่องหมายชี้แทนเสียงที่ปรวนแปรไปต่าง ๆ ตามนิยามของภาษาอย่างคำก็ต้องมีตัว อ ซึ่งนับว่าเป็นทุนให้สระอาศัยจึงจะออกเสียงได้
๓. เมื่อออกเสียงเป็น อะ อา, กะ กา เช่นนี้แล้ว ถึงแม้ว่าจะไม่มีวรรณยุกต์ก็ตงนับว่าเป็นเสียงวรรณยุกต์ เพราะฉะนั้น พยางค์หนึ่งจึงต้องมีอักษรประสมกันตั้งแต่ ๓ ส่วน ขึ้นไป
๔. ส่วนของพยางค์มีชื่อเรียกต่างกันเป็น ๕ ชนิด คือ ๑. พยัญชนะต้น ๒. สระ ๓. ตัวสะกด ๔. วรรณยุกต์ ๕. ตัวการันต์
๕. ส่วนของสระเมื่อมีตัวสะกดมีวิธีเปลี่ยนรูปสระแตกต่างกันไป คือ
สระ อะ เปลี่ยนเป็นไม้คัท (ั)
สระ เอะ, แอะ เปลี่ยนวิสรรชนีย์เป็นไม้ไตคู่ (ึ)

^๑พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๕ - ๑๔.

สระ โอะ ลครูปไม้โอกับวิสรรชนีย์ออก (เว้นแต่ตัว ร สะกด ไม้อ่าน
ออกโอะ)

สระ เอะ ลครูปสระเคิมหมค ไข่ตัว อ กับไม้ไ้คู้แทน

สระ ออ ถ้าตัว ร สะกด ลคตัว อ ออก

สระ เออะ เออ เปลี่ยนวิสรรชนีย์ในสระ เอะ เป็นไม้ไ้คู้ และ
ลคตัว อ ออกทั้งสองสระ เมื่อมีตัวสะกดในแม่เกย นอกจากแม่ เกย แลวมัก
เอาตัว อ เป็นพินทุอิ ทั้งสองสระ

สระ อัวะ อัว เปลี่ยนวิสรรชนีย์ของสระ อัวะ เป็นไม้ไ้คู้ และลคไม้
ด้คออกเสี้ยนทั้งสองสระ บรรดาพยางค์ทั้งหลายที่มีไม้ไ้คู้อยู่ข้างบน ถ้าจะใส่ไม้วรรณยุกต์
ต้องลคไม้ไ้คู้ ออกเพื่อไม่ให้รุงรัง

กำชัย ทองหล่อ กล่าวถึงเรื่องการใช้สระว่า

บรรดาสระในภาษาไทย ยกเว้น ฤ ฦ ฤ ฎ จะใช้เขียนตามลำพังไม่ได้
ต้องใช้คู่กับพยัญชนะเสมอ แม่สระที่เราต้องการจะใช้โดด ๆ ซึ่งเรียกว่า
สระลอย ก็ต้องมีตัว อู กำกับอยู่ด้วยเสมอ เช่น คำว่า อิน อุน อาน
จะเขียนเป็น ิน น าน ไม้ไ้คู้ เพราะในวดีหรือประโยคเดียวกัน เขา
เขียนคำติดต่อกันเป็นพืดเดียวกัน ไม้ไ้คู้เว้นวรรคเป็นคำ ๆ เหมือนภาษาบาลีสันสกฤต
และภาษาตระกูลยุโรป สระบางตัวของเรามีเสียงซ้ำกัน แต่มีรูปร่างต่างกัน
มีวิธีเขียนที่จำตองกำหนดเป็นพิเศษ คือ

สระ อะ มีวิธีใช้ ๔ อย่างคือ

๑ พระยาอุปภิกขศิลปสาร, หลักภาษาไทย (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๑๘ - ๒๓.

ก. คงรูปคือ ตอประวิสรรชนีย์ (ะ) ไวข้างหลังพยางค์ทุกพยางค์ที่ออกเสียงอะในพยางค์ของคำไทยแท้ เช่น มะระ กะทะ ฯลฯ ในพยางค์สุดท้ายของคำบาลีและสันสกฤต เช่น บะหมี่ แป๊ะชะ ฯลฯ และในพยางค์หน้าของคำบาลีสันสกฤตและเขมรซึ่งออกเสียงเป็น กระ ตรี ประ พระ เช่น กระษาปณ์ ตรีลาการุ ประภาศ พระหาวัน ฯลฯ

ข. ลครูปคือ ไมตอประวิสรรชนีย์ไว้ในพยางค์ที่ออกเสียง อะ แยกตอออกเสียงเป็นอะ ในพยางค์ที่เป็นอักษรนำ เช่น ชนม ชัน ฯลฯ ในคำยกเว้นซึ่งใช้เขียนมาแต่โบราณ เช่น ณ ฐ พณ ฯลฯ ในตัวสะกดของคำบางคำซึ่งนิยมออกเสียงตัวสะกดเป็นพิเศษ เช่น อลหมาน ตักแทน ฯลฯ ในพยางค์ที่ออกเสียงเบา เช่น ขโมย สไบ ฯลฯ และในพยางค์ที่มีไข้อยู่สุดท้ายของคำบาลีสันสกฤตและคำในภาษาตระกูลยุโรป เช่น กัตัญญู สปริง ทเวนต์ ฯลฯ

ค. แผลงรูปคือ

๑. แผลงเป็นไม้หันอากาศในเมื่อมีตัวสะกด เช่น กั้น = กะ + น, รัก = ระ + ก

๒. แผลงเป็นพยัญชนะตัวเดียวกับตัวสะกด เช่น กนน = กั้น รกก = รัก ฯลฯ เรียกว่า อักษรหัน ปัจจุบันนิยมใช้แต่ตัว ร ตัวเดียว เรียกว่า ร หัน เช่น สรร จรรยา ฯลฯ

ง. ตักรูปและตักเสียง เช่น อนุช เป็น นุช อภิเรก เป็น คิเรก

สระ อี มีวิธีใช้คือ

ก. ตอผู้มีตัว อ กำกับเมื่อใช้ในพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด เช่น มือ คือ ฯลฯ

ข. ไมตอผู้มีตัว อ กำกับ เมื่อใช้ในพยางค์ที่มีตัวสะกด เช่น มีด กีบ ฯลฯ

สระ เอะ แอะ มีวิธีใช้คือ

ก. คงรูป เมื่อไม่มีตัวสะกด เช่น เลอะ เอะ แกะ ฯลฯ

ข. แผลงรูป คือ แผลงวิสรรชนีย์เป็นไม้โตก เมื่อมีตัวสะกด เช่น เก็ง = ก + เอะ + ง, แข็ง = ข + แอะ + ง ฯลฯ

สระ โอะ มีวิธีใช้คือ

ก. คงรูป ในเมื่อไม่มีตัวสะกด เช่น โปะ โละ ฯลฯ

ข. ลครูป คือ ตักรูปสระโอะออกทั้งหมด คงไว้แต่พยัญชนะที่ถูกสะกด วิธีนี้ใช้ต่อเมื่อมีตัวสะกดเท่านั้น ดังนั้น บรรดาพยัญชนะที่ไม่มีรูปสระกำกับถ้ามีตัวสะกด

ให้ฟังเขาใจว่าเป็น สระโอะ ลครูปทั้งสิ้น (มียกเว้นอยู่ตัวหนึ่งคือ ร ซึ่งใช้ เป็นตัวสะกดสำหรับสระ ออ ลครูปโดยเฉพาะ) เช่น คน = ค + โอะ + น, มค = ม + โอะ + ค ฯลฯ

สระ เอาะ มีวิธีใช้คือ

ก. คงรูป ใช้ในที่ทั่วไป เช่น เเกาะ, เบาะ ฯลฯ
ข. ลครูป, คือตัดรูปเดิมออกทั้งหมด แล้วใช้ตัว อ กับไม้โทคู่แทนในเมื่อ มีตัวสะกด เช่น น้อต = น + เอาะ + ต, ล้อก = ล + เอาะ + ก ฯลฯ ตามประสมกับตัว "ก" และไม่วรรณยุกต์โท แต่ไม่มีตัวสะกด ในลครูปทั้งหมด, แล้วใช้ไม้โทคู่แทน เป็น ก็ อานว่า เเกาะ มีใช้ในปัจจุบันเพียงคำเดียวเท่านั้น

สระ ออ มีวิธีใช้คือ

ก. คงรูป คือต้องมีตัว อ กำกับอยู่ด้วยเสมอ เช่น ขอ พ่อ ฯลฯ
ข. ลครูป คือตัดตัว อ ออกเสีย แต่คงอ่านเหมือนมีตัว อ กำกับอยู่ โดแก

๑. คำไทยบางคำ คือ บ บ (ไม่) จรเข้ (สัตว์น้ำชนิดหนึ่ง) บโทน (ตำรวจชั้นขุนหมื่น)

๒. คำบาลีสันสกฤตและคำในภาษาอื่นบางคำที่ใช้ ร เป็นตัวสะกด เช่น พร จร สมร ฯลฯ

๓. คำบาลีสันสกฤตที่พยางค์หน้าเป็น ป แต่แผลงเป็น บ เช่น บดี บรม ฯลฯ

๔. คำบาลีและสันสกฤตบางคำที่ออกเสียงตัว จ ท, ฐ น, ม, ว, ศ, ษ, ส, ห, ฬ และมีตัว ร ตามหลังพยัญชนะเหล่านั้น เช่น จูรคล, ทรพา, ธรณี, นรชน, มรคก, วรกาย, อศรพิษ, อักษรศาสตร์, สรสิทธิ์, ทรคาล, อรพินท ฯลฯ

สระ เออ มีวิธีใช้คือ

ก. คงรูป ใช้ในพยางค์ที่ไม่มีตัวสะกด คู่มีโยธาณใช้ในพยางค์ที่มีตัวสะกด ควบ เช่น เศอก, เทอด ฯลฯ ปัจจุบันไม่นิยมใช้ มีเพียง ๓ คำ ที่ยังใช้ สระเออคงรูป และมีตัวสะกดควบ คือ เเทอญ, เเทอม และ เยอว

ข. ลครูป คือลดตัว อ ออกเมื่อมีตัวสะกดในแม่ เกย เช่น เขย, เขย ฯลฯ

ค. แผลงรูป คือแปลงตัว อ เป็น อิ เมื่อมีตัวสะกด (ยกเว้นแม่ เกย) เช่น เลิก เकिन ฯลฯ

สระ อัวะ มีวิธีใช้คือ

- ก. คงรูป เมื่อไม่มีตัวสะกด เช่น อัวะ, อัวะ ฯลฯ
- ข. ลดและแผลงรูป คือลดไม่หันอากาศแล้วแผลงวิสรรชนีย์เป็นไม้ไต่คู้ เมื่อมีตัวสะกด เช่น กิ่ง = ก + อัวะ + ง ฯลฯ

สระ อัว มีวิธีใช้คือ

- ก. คงรูป เมื่อไม่มีตัวสะกด เช่น อัว, อัว ฯลฯ
- ข. ลดรูป คือลดไม่หันอากาศ เมื่อมีตัวสะกด เช่น กวน = ก + อัว + น, สวย = ส + อัว + ย
- ค. แผลงรูป คือแปลงหันอากาศเป็นตัว ว ทำนองเดียวกับอักษรหัน แต่ แผลงกันตรงที่ไม่มีตัวสะกด เช่น หว = ห + อัว = หัว ปัจจุบันไม่นิยมใช้

สระอื่น ๆ คงใช้ตามปกติ สำหรับสระเอื้อยะ และเอื้ออะ เมื่อมีตัวสะกดมีการเปลี่ยนแปลงรูป แต่ไม่มีสำเนียงที่จะใช้เขียนในภาษาไทย และสระเกินมีวิธีใช้กำหนดไว้เป็นพิเศษอีกเช่นเดียวกัน

กำชัย ทองหล่อ กล่าวถึงรูปสระทั้ง ๒๑ รูป ว่ามีวิธีใช้ในการเขียนต่าง ๆ กัน ดังนี้

๑. เขียนไว้หน้าพยัญชนะมี ๔ รูป คือ เ ใ ไ โ
๒. เขียนไว้หลังพยัญชนะมี ๗ รูป คือ ะ ำ ฤ ษ ร์ วั อ
๓. เขียนไว้บนพยัญชนะมี ๕ รูป คือ ะ ำ ฤ ษ ร์
๔. เขียนไว้กลางพยัญชนะมี ๒ รูป คือ ะ ำ
๕. เขียนโดด ๆ ไม่ต้องประสมกับพยัญชนะมี ๔ รูป คือ ฤ ฎ ฎ ฎ
๖. ใช้ได้ตามลำพังโดยไม่ต้องประสมกับสระรูปอื่นมี ๑๗ รูป คือ ะ ำ ใ ไ โ ฤ ฎ ฎ ฎ ร์ วั อ
๗. ต้องประสมกับสระรูปอื่นมี ๔ รูป คือ ะ ำ ใ ไ

๔. ใช้ตามลำพังก็ได้ ใช้ควบกับพยัญชนะก็ได้มี ๑ รูป คือ ก
 ๕. ใช้เป็นสระก็ได้ เป็นพยัญชนะก็ได้มี ๔ รูป คือ ย ร ว อ^๑

สระทั้ง ๒๑ รูปนี้ เมื่อนำมาประสมกันเข้าจะเกิดเป็นสระต่าง ๆ ถึง ๓๒ ตัว มีเสียง ๓๒ เสียง เพราะเรามีสระมากเช่นนี้ เราจึงสามารถเขียนคำที่มาจากภาษาอื่นได้ ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับสำเนียงของเขามากที่สุด นอกจากนั้นเรายังมีวรรณยุกต์บังคับให้เสียงชัดแจ่มแน่นอนยิ่งขึ้นอีกด้วย จึงนับว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่มีสำเนียงสมบูรณ์ภาษาหนึ่ง

ส่วนพยัญชนะทั้ง ๔๔ รูป ตั้งแต่ตัว ก ถึงตัว ฮ นั้นก็ได้จัดเรียงโดยถือเอาเสียงเป็นสำคัญ เรียงลำดับจากเสียงเบาไปหาเสียงหนัก และเรียงจากเสียงที่เกิดข้างในออกมาหาข้างนอกคือเริ่มจากฐานคอไว้เริ่มต้น (ก ข ค ฉ ง) และถัดมาก็เป็นฐานปุ่มเหงือก ฟัน ริมฝีปาก ตามลำดับ แล้วจัดพยัญชนะที่มีเสียงเกิดจากฐานต่าง ๆ กันไว้ลำดับหลัง การที่เรามีพยัญชนะมากตัวนั้นก็เพื่อใช้เขียนคำไทยและคำที่แผลงมาจากบาลีและสันสกฤตได้สะดวก ปัจจุบันนี้ยังใช้เขียนคำในภาษาอื่นที่เรานำมาใช้ในภาษาของเราได้สนิทใกล้เคียงกับสำเนียงเดิมอีกด้วย เช่นคำในภาษาจีน และภาษายุโรป เป็นต้น นับว่าไทยเรามีตัวอักษรมากพอแก่การที่จะก้าวไปสู่วิวัฒนาการด้านอักษรศาสตร์ได้โดยไม่แพ้ภาษาชาติอื่นที่เคี่ยว

^๑ คำขี้ หองหลอ, หลักภาษาไทย (ธนบุรี : เทพนิมิตรการพิมพ์, ๒๕๐๕),

คำซ้ำ ของ หลอ กล่าววา

สระและพยัญชนะของไทยนั้นเมื่อประสมกันแล้วย่อมเกิดเป็นเสียงต่าง ๆ ตาม
แบบทแจกลูกอักษรตามหมวดคำที่มีตัวสะกดหรือออกเสียงอย่างเดียวกัน หรือที่
เรียกกันว่ามาตราแจกลูกไต่ ๘ มาตรา คือ

๑. แม่ ก กา

ก กา กิ กี กึ กี้ กุ กู เกะ เกอ แกะ แก โกะ โก
เกาะ กอ เกอะ เกอ เกียะ เกย เกือะ เกือ กัวะ กัว กฤ กฤ
กฏ กฏ คำ ไก ไก เกา กะ

๒. แม่ กน

กน กั้น กาน กิน กีน กิ้น กุ้น กุน กูน กุئن เกน แก้น
แกน โคน ก้อน กอน ก้วน กวน เกียน เกียน เกอน เกอน เกิน
เกิน เกอน

๓. แม่ กง

กง กัง กาง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กึง กุง กุง เก็ง เกง แก็ง แกง
โกง ก้อง กอง ก้วง กวง เกียง เกียง เกือง เกือง เกิง เกิง
เกอง

๔. แม่ กก

กก กัก กาก กัก กัก กัก กัก กุก กุก กุก กัก กัก แก็ก
แกก โกก ก็อก กอก กัก กวก เกียก เกียก เกือก เกือก เก็ก
เก็ก เกอก

๕. แม่ กต

กต กัต กาด กิต กิต กิต กัก กุก กุก กัด เกตุ เกตุ แก็ด แกด
โกด ก้อตุ กอด กัด กวด เกียด เกียด เกียด เกียด เก็ด เก็ด เกอด

๖. แม่ กข

กข กข กข กข กข กข กข กข กข กข กข กข กข กข
แกข โขข กอข กอข กอข กอข กอข กอข กอข กอข กอข กอข
เก็ข เกอข

๗. แม่ กม

กม กัม กาม กิม กิม กิม กิม กิม กิม กิม กิม กิม กิม
แกม โคม กอม กอม กอม กอม กอม กอม กอม กอม กอม กอม
เก็ม เกอม

๔. แม่ เกย

เกย เกอย กัย กาย กาว กิว กิว กีย กีย กุย กุย เกี้ยว
เกว แก้ว แกว กย โทย ก้อย กอย ก๊วย กวย เกี้ยว เกี้ยว เกี้ยว
เก็ย โทย

แม่ทั้ง ๔ นี้ มีชื่อตามตัวนำในการแจกดู เช่น แม่ ก กา เพราะมี "ก
กา" นำหน้า แม่กน เพราะมี "กน" นำหน้า^๑

การเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

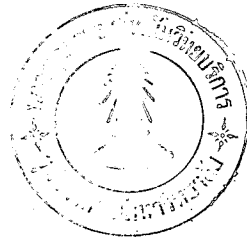
กิตติวดี บุญชื่อ กล่าวว่ "หลักสูตรในสมัยเริ่มแรกจริง ๆ จะเน้นมากใน
ด้านกรรับหลักของภาษา ทั้งในด้านการอ่านและการเขียน ความมุ่งหมายของหลักสูตร
ในครั้งกระนั้นก็คือให้ อานออก และเขียนได้ เพื่อว่าเมื่อเรียนครบตามหลักสูตรแล้ว
จะได้ออกไปรับราชการ ดังนั้น ลายมือจึงจะต้องสวยเป็นพิเศษ"^๒

ในค่านวิธีสอนนั้น อัมพร สุขเกษม กล่าวว่

...ครูสอนให้เขียนและอ่านไปพร้อม ๆ กัน โดยให้หัดเขียน นะโม พุทธายะ
ก่อน แล้วจึงเขียนตัวอักษรจาก ก ถึง ฮ และแจกดูตามมาตราตัวสะกดต่อไป
ใครจำได้เร็วเอาใจใส่ก็เรียนไคก่อน ดังภาพยสุรางคนางคเลาถึงการสอนของ
ครูไวว่

^๑กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (ชนบุรี : เทพนมิตรการพิมพ์, ๒๕๐๘),
หน้า ๘๖ - ๘๗.

^๒กิตติวดี บุญชื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา
๒๕๒๑ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุภร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร :
บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๗๕.

ครั้นเวลาเช้า พระชิตนุเจ้า เรียกเข้ามา
ให้เขียนนะโม พุทธโศครุครั้งนี้ เห็นจะตองดี ที่นี้แลนา...^๑

จากภาพนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นครูคือพระ โรงเรียนในสมัยนั้น
ก็ต้องเป็นที่ศาลาวัดหรือกุฏิ วิธีสอนก็อ่านและคัดตามครู เด็กที่สนใจเรียนก็จะอ่าน
ได้เร็ว ครูที่ใจดีก็ไม่กระไร เด็กเกเรก็คงตองถูกลงโทษอย่างที่ท่านสุนทรภู่อีกคงเคย
ถูกมาแล้ว จึงเขียนไว้ในตอนท้ายของภาพพระไชยสุริยาว่า

ก ข ก กา ว่าเวียน หนุนอยคอยเพียร
อ่านเขียนผสมกมเกย

ระวังตัวกัวครุหนูเอย ไม้เรียวเจียวเหวย
กูเคยเข็คหลายชวาบเขวียว

หันหวคปวคสแปลบเสียว หยิกชำชำเขียว
อย่าเทียวเลนหลงจงจำ

สำหรับการอ่านหนังสือ หนังสือที่จะอ่านนั้นจะวางกับพื้นไม่ได้ ต้องวาง
พาดบนไม้ซึ่งทำไว้เป็นพิเศษ หรือไม้ที่รองบาทพระ ซึ่งโดยมากไขหวายสาน มีไม้
กานรูปสำหรับชี้ตัวอักษร ก่อนเปิดอ่านก็ต้องกราบสามหน เมื่อปิดหนังสือก็ต้องกราบ
อีกสามหน เพราะคนโบราณนับถือหนังสือมาก เนื่องจากในหนังสือส่วนมากบรรจุคาถา
อาคม พุทธพจน์ ฯลฯ อันเป็นสิ่งควรเคารพ ที่สำคัญก็ว่าเป็นการระลึกถึงคุณครูทุกครั้ง
ที่จับหนังสือ

^๑อัมพร สุขเกษม, "ไทยเก่าเล่าเรียน," ประชาศึกษา (กรกฎาคม
๒๕๑๘) : ๓๘.

เบญจวรรณ สุนทรากุล กล่าวสรุปไว้ว่า การศึกษาของไทยที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เรียกได้ว่าเป็นการศึกษาแผนโบราณ มีความมุ่งหมายให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ จึงเน้นหนักในด้านการอ่านและเขียน และมีการแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์กลอน ในการศึกษาชั้นสูงด้วย แต่ในสมัยนั้นยังไม่มีหลักสูตรแน่นอน หนังสือแบบเรียนที่ใช้เป็นหลักคือ หนังสือจินตคามนี้ จากนั้น จะเป็นหนังสือที่ครูผู้สอนคือ พระภิกษุแต่ละรูปเป็นผู้กำหนดให้^๑

สำหรับอุปกรณ์การเรียนการสอน หลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ได้กล่าวว่า มีกระดานแผ่นยาว ๆ ทากววยเขมากับน้ำขาว และเขียนด้วยดินสอพอง หรือดินสอหิน ปั้นเป็นแท่ง ๆ เขียนครั้งหนึ่งก็ลบออกแล้วเขียนใหม่ เมื่อเรียนชั้นสูงขึ้นก็อ่านหนังสือซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่าสมุด สมุดนี้ทำด้วยเปลือกข่อย อุปกรณ์การเรียนการสอนเหล่านี้สมัยก่อนเรียกว่าเครื่องเลาเรียนได้จัดเป็นชั้นตามวิชาหนังสือไว้ดังนี้

- ชั้นที่ ๑ นักเรียนพวกเขียน เครื่องเลาเรียนมี ๓ อย่างคือ กระดานคำ ดินสอขาว และไม้บรรทัด
- ชั้นที่ ๒ นักเรียนพวกอ่าน เครื่องเลาเรียนมี ๓ อย่างคือ หนังสือ ที่รองหนังสือ ไม้ชี้หนังสือ
- ชั้นที่ ๓ นักเรียนพวกเรียนเลข เครื่องเลาเรียนมี ๒ อย่างคือ กระดานชนวน และดินสอพอง
- ชั้นที่ ๔ นักเรียนชั้นชบเขียนหมึก เครื่องเลาเรียนมี ๗ อย่างคือ สมุดขาว ปากกา หมึกแท่ง หินฝนหมึก ไม้บรรทัด ตะกั่วขีดเส้น และเมล็ดสะบ้า

^๑เบญจวรรณ สุนทรากุล, "ความสัมพันธ์ระหว่างแบบเรียนไทยกับการศึกษาและครูผู้สอน" ใน วิวัฒนาการของแบบเรียนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๑๘), หน้า ๘๗.

ขั้นที่ ๕ นักเรียนพวกทำตัวมูด เครื่องเลาเรียนมี ๔ อย่างคือ พระคัมภีร์มูด
กระดานชนวน ดินสอพอง กากะเบี้ยว

ขั้นที่ ๖ นักเรียนพวกแปด เครื่องเลาเรียนมี ๔ อย่างคือ พระคัมภีร์ กากะเบี้ยว
ปากกา กระปุกหมึก และรง

ขั้นที่ ๗ นักเรียนजार เครื่องเลาเรียนมี ๖ อย่างคือ ไบลาน เหล็กजार
บรรทัดสาย ที่จับสายบรรทัด อังซารบันไดแกว สนับรองลาน

การอ่าน พยัญชนะ สระ และแจกดูกลในมาตราต่าง ๆ ก็ออกเสียงอ่าน
ผิดเพี้ยนไป เช่น

ก ข ฃ ค ฅ ฉ ง	อ่านว่า	ก ข ฃ ค ฅ ฉ ะ ะ ง
จ ฉ ช ซ ฌ ญ	อ่านว่า	จ ฉ ช ซ ฌ ะ ญ
ด ต ถ ท ธ น	อ่านว่า	ด ต ถ ท ะ ะ น
บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม	อ่านว่า	บ ป ผ ฝ พ ฟ ะ ะ ม
ย ร ล ว ส ห พ อ ร	อ่านว่า	ย ร ล ว ส ห พ อ ะ ะ

ตัว ฆ จ ฐ ฎ บางทีก็อ่านว่า ฆองงอ จอยยอ ฐอนนอ ฎอมมอ

สระ อ อ่า อี อี้ อึ อื อู อู๋ อู๊ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋
อ่านว่า ออ อ่า อี อี้ อึ อื อู อู๋ อู๊ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋ อู๋

อ่า อะ

พระยาปริยัติธรรมธาดา, โบราณศึกษา (ธนบุรี : โรงพิมพ์การช่าง
วุฒศึกษา, ๒๕๐๒), หน้า ๓๐.

แจกแม่ ก กา ก้อานประหลาดคือ

ก กา กิ กิ กิ กิ กุ ฎ เก แก ไก ไก โก เกา กำ กะ
 อานว่า กอ กา กิ กิ กิ กิ กุ ฎ เก แก ไก ไก โก เกา
 กำ กะ

ค คา คิ คิ คิ คิ คุ ฎ เก แก ไค ไค โค เคา
 คำ คะ

อานว่า คอ คา คิ คิ คิ คิ คุ ฎ เก แก ไค ไค โค เคา
 คำ คะ^๑

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในค่านการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทำให้เกิดมีโรงเรียน หลักสูตรและแบบเรียนขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด มีครูผู้สอนเป็นฆราวาส ประกอบกับในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีการหล่อตัวพิมพ์อักษรไทยขึ้นภายในประเทศ และในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สั่งเครื่องพิมพ์มาเป็นเครื่องแรก เราจึงมีแบบเรียนไทยเกิดขึ้นใหม่เรียกว่า แบบเรียนหลวงชุดมุลบทบรรพกิจซึ่ง พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เรียบเรียงปรับปรุงขึ้นจากจินตคามณี โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ รวม ๕ ตอนด้วยกันคือ

๑. ตอนแบบคัดอ่าน คือมุลบทบรรพกิจ
๒. ตอนอ่านอักษรนำ คือวาหนิตินิกร
๓. ตอนอ่านอักษรควบ คืออักษรประโยค

^๑เบญจวรรณ สุนทรากุล, วิวัฒนาการของแบบเรียนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๔๕.

๔. ตอนอ่านตัวสะกดแม่ต่าง ๆ คือสังโยคพินธาน

๕. ตอนอ่านคำที่มีตัวสะกดการันต์ คือพิศาลการันต์^๑

แบบเรียนหลวงชุดนี้ต่อมา กรมพระยาคำรงราชานุภาพ ได้ปรับปรุงใหม่ เพื่อขยายให้ใช้เป็นแบบเรียนที่ใช้ได้ตลอดทั้งในกรุงและหัวเมือง และเพื่อช่วยย่นเวลาเรียนให้อ่านออกเขียนได้ภายในเวลาอันสั้น และรวดเร็วขึ้น เรียกว่า แบบเรียนเร็ว โดยตัดทอนทำเป็นบทสั้น ๆ ผสมพยัญชนะ และสระที่ละน้อยตัว มีแบบฝึกหัดอ่านไปพร้อม ๆ กัน คำที่ใช้ฝึกอ่านเป็นคำที่มีความหมายต่อเด็ก และปรับปรุงมาตราสะกดแม่ เกย ใหม่โดยเพิ่มคำที่ ว สะกดเป็นแม่ เกอว คำที่มี รร และไม่มีตัวสะกดจัดอยู่ในแม่ กน และคำที่มีวรรณยุกต์ก็แยกไปอยู่เรื่องการผันอักษร ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการให้เด็กไทยอ่านหนังสือได้เร็ว และง่ายต่อการจดจำนี้จึงมีการปรับปรุงแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นอีกมากมาย เช่น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีได้ปรับปรุงแบบเรียนใหม่ โดยรวบรัดให้เหลือเพียง ๓ มาตรา คือ มาตรา แม่ ก กา มาตราตัวสะกดคำเป็น และมาตราตัวสะกดคำตาย และใช้รูปพยัญชนะรูปสระที่คล้ายคลึงกันมาประสมอ่านก่อน และให้อ่านเฉพาะคำที่มีความหมายในภาษาพูดเพื่อช่วยให้เด็กอ่านได้เร็วขึ้น และหลวงกรรณิกจิวิฑูร ได้เรียบเรียงแบบเรียนเร็วใหม่ พระวิภาชน์วิทวัสสิทธิ ได้เรียบเรียงแบบหัดอ่านหนังสือไทย ทั้ง ๒ ท่านนี้ได้คัดทอนบทเรียนแต่ละบทให้สั้นลง ประสมพยัญชนะและสระที่ละน้อยตัว ใช้สระเสียงยาวก่อนสระเสียงสั้น แล้วผันอักษรเทียบเสียง การผูกประโยคและเรื่องก็ดำเนินตามแบบเรียนเร็วของกรมพระยาคำรงราชานุภาพ^๒

^๑นิพนธ์ สุขสวัสดิ์, ว่าด้วยเรื่องแบบเรียนภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชิต, ๒๕๖๑), หน้า ๑๔๓ - ๑๔๘.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๘ - ๑๕๕.

สมัยต่อ ๆ มา มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตร การศึกษาภาษาไทยได้ ขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น มีผู้คิดว่าจะให้ใหญ่เรียนรู้อุตสาหกรรมภาษาไทยอย่างเดียว อาจไม่กว้างพอ ควรให้ใคร่รอบรู้ในศิลปวิทยาการอื่น ๆ ด้วย จึงได้มีแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งเป็นแบบสอนอ่าน เพื่อใช้สอนวิชากรอื่น ๆ เช่น การค้าขาย สุขวิทยา ภูมิศาสตร์ พงศาวดาร เพาะปลูก ฯลฯ

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับทั้งนี้ เพราะกระทรวงศึกษาธิการมีความมุ่งหมายให้นักเรียนทุกคนได้สนใจในการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของชาติ หลักสูตรและแบบเรียนจึงได้เปลี่ยนแปลงไปตามแผน การศึกษาชาติอยู่ตลอดเวลา และเมื่อการฝึกหัดครูเจริญขึ้น ก็มีการนำวิชาการทางการศึกษามา เป็นหลักในการจัดทำแบบเรียนวิธีสอนและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรด้วย^๑

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนภาษาไทยในสมัยก่อนมีจุดประสงค์ให้อ่านออก เขียนได้ มีวิธีสอนให้อ่านโดยประสมคำอ่านทั้งสิ้นคือ ใหญ่เรียนรู้อักขระและสระต่าง ๆ ก่อน แล้วจึงแจกลูกตามแบบเรียนที่กำหนดขึ้น สมัยต่อมา มีการปรับปรุงแบบเรียนมีจุดประสงค์ใหญ่เรียนอ่านออกเขียนได้ในเวลารวดเร็วยิ่งขึ้น ใดยึดของเก่าเป็นแนว ตัดตอนบางส่วนของยากและไม่ใช้ในชีวิตประจำวันออก วิธีสอนก็ให้ประสมอักษรอ่านเป็นคำ เป็นประโยค ต่อมาวิธีสอนให้อ่านเป็นคำ เป็นประโยคเรียกว่า การสอนแผนใหม่หรือการสอนแบบเบสิก ซึ่งเป็นวิธีนำมาจาก การสอนภาษาอังกฤษ แบบเรียนก็

^๑ เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล, "ความสัมพันธ์ระหว่างแบบเรียนไทยกับการศึกษา และครูผู้สอน," ใน วิวัฒนาการของแบบเรียนไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๑๘), หน้า ๘๘.

เปลี่ยนไปเป็นคำ เป็นประโยค และมีภาพประกอบเรียกว่า แบบสอนอ่านมาตรฐาน แต่เมื่อทดลองใช้แล้วปรากฏว่า วิธีสอนให้อ่านเป็นคำ เป็นประโยคไม่สามารถแทนที่วิธีสอนแบบเดิมได้ เพราะภาษาไทยมีลักษณะแตกต่างจากภาษาอังกฤษ คือภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด มีการผันเสียงไต่ตามวรรณยุกต์ ปัจจุบันแนวโน้มนิยมของแบบเรียนหนังสือไทยเบื้องต้น จะผสมผสานแบบเรียนรุ่นเก่ากับแบบเรียนรุ่นใหม่เข้าด้วยกัน วิธีสอนก็มีแนวโน้มปรับปรุงวิธีสอนแบบเก่า และวิธีสอนแบบใหม่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พิเคราะห์จากวิธีสอนแบบใหม่ที่แนะนำไว้ในหนังสือ แบบสอนอ่านภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของ นายสมาน แสงมะลิ จะเห็นว่ามิใช่สอนเป็นคำ เป็นประโยคแบบเดียว เมื่อเด็กรู้ความหมายของคำ และอ่านไต่บางแล้วจะหัดวิเคราะห์คำ โดยแยกพยัญชนะสระ และเครื่องหมายอื่น ๆ เมื่อวิเคราะห์แล้ว จะหัดสังเคราะห์โดยรวมสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าเป็นคำใหม่ได้ นอกจากนั้นยังให้หลักเกณฑ์การอ่านที่ถูกต้องด้วย^๑

กิตติวดี บุญชื่อ กล่าวว่า "แต่ไม่ว่าหลักสูตรจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่ในวิชาภาษาไทย คือทักษะสำคัญ ๔ ประการ อันถือเป็นทักษะขั้นมูลฐาน ซึ่งเด็กทุกคนจะต้องได้รับการเตรียมให้พร้อม ฝึกให้แม่นยำ และเสริมให้พัฒนา นั่นคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน"^๒

^๑นิพนธ์ สุขสวัสดิ์, ว่าด้วยเรื่องแบบเรียนภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนต, ๒๕๖๑), หน้า ๒๐๒ - ๒๐๓.

^๒กิตติวดี บุญชื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๖๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๖๐), หน้า ๗๖ - ๗๘.

...และยังมีทักษะอีกทักษะหนึ่งซึ่งเป็นตัวเชื่อมทักษะสำคัญทั้ง ๔ ให้เกี่ยวโยงประสานกันอย่างกลมกลืน คือ ทักษะการคิด จากภาพ พิจารณาตามลูกศรหนักเบาที่ย่อนไปมา, ครรเสนหนักหมายถึง ขบวนการที่เป็นไปตามอัตโนมัติ คือ ฟังหรืออ่านแล้วคิด คิดแล้วแสดงออกด้วยการพูดหรือเขียน ครรเสนบางซึ่งเดินสวนทางนั้นเป็นระบบทวนกลับของพฤติกรรม ครรเสน $\rightarrow \leftarrow$ แสดงถึงการทวนกลับเพื่อเตรียมสร้างพัฒนาการให้สูงขึ้น เพื่อความรอบรู้และแม่นยำขึ้น แต่ครรเสน \rightarrow แสดงถึงการทวนกลับเพื่อประเมินผล เด็กก่อนเข้าโรงเรียนต้องการฝึกเน้นหนักทางทักษะการฟัง และการพูด และเมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน ทักษะการอ่านและการเขียนจะเริ่มมีบทบาทมากขึ้น...

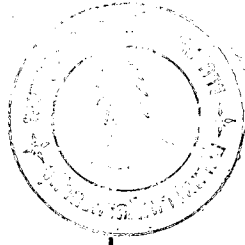
ในฐานะที่ภาษาไทยมีความสำคัญต่อชีวิตอย่างน้อย ๒ ประการ คือ เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และแสวงหาสิ่งมีชีวิตต้องการด้วย ทักษะฟัง-อ่าน, พูด-เขียน และทักษะที่เป็นตัวเชื่อมคือ คิด นั้น การสอนภาษาไทยให้แก่เด็ก จึงต้องจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางภาษา เพื่อให้เด็กฝึกฝนการใช้ภาษาของตน ในลักษณะที่เป็นผู้รับภาษา และผู้ส่งภาษาให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์

แนวคิดในการสอนภาษาไทย

แนวคิดในการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑
สรุปได้ดังนี้

- ๑. สอนภาษา ไม่ใช่สอนหนังสือ ถือว่าภาษาเป็นส่วนสำคัญที่จะนำมาใช้เพื่อสื่อสาร และเพื่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด

^๑ กิติยวดี บุญซื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุภกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๗๗.

การสอนอ่าน

ก๊อ สวัสดิพิธานิชย์ กล่าวว้า "การอ่านคือ การแปลความหมายของตัวอักษร ออกมา เป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์"^๑ และให้สูตรของการอ่าน = การมองดูตัวอักษรให้ชัดเจน + การเข้าใจความหมายของคำ + การพิจารณาและเลือก เอาความหมายที่ดีที่สุด + การใช้ความหมายให้เป็นประโยชน์

ฉวีวรรณ จึงเจริญ อ้างถึง ธอร์นได (Thorndike) ซึ่งบอกว่า การอ่าน คือกระบวนการของเหตุผล (Reasoning Process) และ เอคกาเดล (Edgardale) ซึ่งบอกว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการเข้าใจความหมายจาก กระดาษพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นด้วยความหมายเพื่อความเข้าใจ^๒

กิตติวดี บุญชื้อ กล่าวว้า

...การอ่านเป็นทักษะที่กระทำอันนำไปสู่ความคิดเช่นเดียวกับการฟัง การอ่านเป็น เสมีอันถ่วงแฉ้วเศษที่จะไปสู่ความกระจ่างในปัญหาานานาประการ และยิ่งกว่านั้น ในแง่จิตวิทยาที่ถือว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้กระบวนการอันซับซ้อนซึ่งต้อง เกี่ยวข้องกับสัญญัตยบุคคลที่ไขแทนความหมายของภาษาพูด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความ คิคของผู้เขียน ผู้ที่อ่านเป็นจะต้องการ เวลาสำหรับฝึก ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่เล็ก ๆ ครอบประณกัหนีไม่พ้นภาระที่จะต้องช่วยให้เด็กอ่านออก และอ่านเป็น เพื่อตัวเขา เองในอนาคต^๓

^๑ก๊อ สวัสดิพิธานิชย์, การสอนอ่านในชั้นประถม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ การศาสนา, ๒๕๐๘), หน้า ๓ - ๔.

^๒ฉวีวรรณ จึงเจริญ, แนวการสอนอ่านชั้นอนุบาลเด็กเล็กและประถมปีที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖), หน้า ๑.

^๓กิตติวดี บุญชื้อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๘๘.

ลำดับขั้นของการอ่าน

ขั้นตอนในการอ่านของเด็กอาจแบ่งได้เป็น ๓ ลำดับ คือ

๑. **ขั้นเริ่ม** คือ ขั้นที่เด็กเริ่มเข้ามาเรียนเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมพร้อมของเด็ก เป็นการเริ่มต้นประสบการณ์ใหม่ ครูจะต้องทราบแนวในการฝึกความพร้อมให้เด็กก่อน เช่น ฝึกประสาทหู ด้วยการหัดจำแนกเสียง สังเกตที่มาและการเกิดของเสียง วิธีออกเสียงพยัญชนะและสระ ฝึกประสาทตา ด้วยการหัดจำแนกภาพที่โคเห็น สังเกตรายละเอียดของภาพ ทิศทางระยะ ความเหมือนความต่างของรูปอักษร ฝึกการออกเสียงในลักษณะต่าง ๆ เช่น เสียงสระ พยัญชนะทั้งพยัญชนะต้นและตัวสะกด หักพูดคำควมกล้า คำสัมผัสคล้องจอง ร้องเพลงในทำนองและจังหวะต่าง ๆ ในขั้นเริ่มนี้ ผู้ฝึกควรสังเกตและบันทึกพัฒนาการของเด็กไว้อย่างถี่ถ้วน เพื่อช่วยเหลือและเสริมใหญ่ถูกต้อง

๒. **ขั้นเรียน** เป็นขั้นที่เด็กพร้อมและมีความต้องการที่จะอ่าน เพราะเด็กเริ่มสังเกตความแตกต่างของรูปอักษรได้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในช่วงนี้จึงควรพุ่งเป้าสู่เนื้อหาและหลักโดยเร็ว บทเรียนในช่วงนี้ควรแทรกความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา และมีความน่าสนใจอยู่เป็นระยะ ๆ

๓. **ขั้นรุก** เป็นขั้นที่เด็กจะมีพัฒนาการทางการอ่านสูงมากแล้ว เด็กอ่านได้คล่องสะกดได้ถูก และสนใจการอ่านเต็มที่ ครูต้องหาทางช่วยให้เขาได้พัฒนาสมรรถภาพในขั้นนี้ให้มากที่สุด คือให้อ่านได้คี่ขึ้น ใ้รักและสนใจการอ่านมากขึ้นด้วย

กิตติยวดี บุญชื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุภกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๔๔ - ๕๒.

ก่อน สวัสดิ์พาณิชย์ กล่าวว่า ถ้าครูสอนอ่านให้ถูกวิธี เด็กจะค่อย ๆ เจริญขึ้นเป็นลำดับ ตามลำดับขั้นทั้ง ๕ ดังนี้

๑. ขั้นแสวงหาความพร้อมในการอ่าน เป็นขั้นที่เด็กยังไม่รู้จักว่าการอ่านคืออะไร ยังไม่รู้จักตัวอักษร และบางคนยังเจริญเติบโตทางร่างกายไม่พอที่จะอ่านหนังสือได้ ยังไม่มีพัฒนาการทางจิตใจสูงพอที่จะเริ่มอ่าน หรือยังไม่มีอารมณ์และพัฒนาการทางสังคมละเอียดอ่อนพอที่จะอ่านได้ ครูจึงต้องหาวิธีฝึกหัดให้เด็กเตรียมตัวให้พร้อมที่จะอ่าน

๒. ขั้นเริ่มเรียนหลักมูลฐานของการอ่าน ขั้นนี้เด็กมีความพร้อมในการอ่านสมบูรณ์แล้ว จึงเริ่มเรียนหลักขั้นต้นของการอ่านได้ การเรียนในขั้นนี้เป็นไปอย่างเชื่องช้า เด็กจะต้องหัดจำคำโดยอาศัยภาพประกอบหรือข้อความในประโยคเป็นเครื่องประกอบ ครูยอมคิดแปลงวิธีสอนของตนให้เด็กได้รับความสนุกสนานในการเรียน นอกจากจะฝึกความสามารถเบื้องต้นในการอ่านให้แก่เด็กแล้ว ครูยังต้องปลูกฝังความสนใจในการอ่าน และนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือให้ด้วย

๓. ขั้นหลักมูลฐานของการอ่านเจริญอย่างรวดเร็ว เด็กในขั้นนี้เข้าใจหลักมูลฐานของการอ่านพร้อมกับเกิดนิสัยรักการอ่านและสนใจในการอ่านจากขั้น ๒ แล้ว เด็กจะอ่านได้มากขึ้น และรู้จักคำใหม่เพิ่มขึ้น เด็กจะขยายขอบเขตการอ่านออกไปอีกไม่เพียงแต่อ่านหนังสือเรียน เด็กจะสนใจในหนังสือพิมพ์ ใบบลิว และหนังสืออื่น ๆ ขั้นนี้ครูควรประทับใจประคองเด็กให้ตีความ เร่งรัดเกินไป ควรหาหนังสือที่เหมาะสมแก่ความสามารถและความสนใจให้เด็กอ่าน

๔. ขั้นความสามารถและความชำนาญในการอ่านเจริญเต็มที่ ในขั้นนี้ความลำบากในการรู้จักคำใหม่จะหมดไป พบพบคำเด็กจะออกเสียงได้เป็นส่วนใหญ่ ถ้าไม่ทราบความหมายของคำ ก็จะรู้จักถามผู้รู้หรือตนเองจากพจนานุกรม เด็กรู้จักอ่านในใจ ช่วงสายตาจะกว้างขึ้น เด็กจะอ่านหนังสือทุกประเภท รู้จัก "คิด" หนังสือ และรู้จักเลือกอ่านเฉพาะหนังสือที่ถูกรสนิยมของตน

๕. ขั้นการใช้การอ่านอย่างรอบรู้ เป็นขั้นที่สูงสุดของความสามารถ และความชำนาญในการอ่าน เด็กจะอ่านหนังสือทุกประเภท และรู้จักว่าหนังสือประเภทไหนควรอ่านอย่างไร เช่น รู้จักอ่านนวนิยายโดยเปิดฉานลวก ๆ พอจับใจความได้ แต่ถาอ่านตำราจะอ่านโดยไตร่ตรองและคิดค้นหาเหตุผล นักเรียนโดยทั่วไป ไม่ได้บรรลุถึงขั้นนี้ทุกคน^๑

วัตถุประสงค์ของการอ่าน

ผู้เชี่ยวชาญในวิชาอ่าน ได้วางวัตถุประสงค์ของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน กอ สวัสดิ์พานิชย์ กล่าวสรุปว่า คนเราอ่านหนังสือเพื่อเหตุผลสองอย่างคือ

๑. อ่านเพื่อหาความรู้ ซึ่งเป็นการอ่านที่ยาก ต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษ เป็นการอ่านที่ให้ประโยชน์มาก

๒. อ่านเพื่อหาความบันเทิงใจ เป็นการอ่านที่ง่าย และให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านเป็นบางเวลาและโอกาส คนเราบางทีก็ต้องการอ่านเพื่อความบันเทิง เหมือนกับการไปดูมหรสพ^๒

^๑ กอ สวัสดิ์พานิชย์, การสอนอ่านในชั้นประถม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๔), หน้า ๒๔ - ๓๖.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

กิตติยวดี บุญชื่อ กล่าววว่า ครูประถมควรจะได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์สำคัญ
๔ ประการคือ

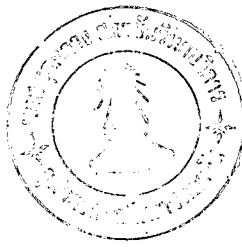
๑. อ่านให้ออก เป็นการอ่านพื้นฐาน คือสังเกตหลักในการสะกด และ
รู้วิธีการออกเสียงเช่น

ต - ๓	ตา	ห - ญ	หุ
ย - ๓	ยาย	ม - ๓	แมว
พ - ๓	พอ ไมเอก	พอ	ม - ๓
			แม ไมเอก
น - ๓	นก	ช - ๓	เขียน

๒. อ่านให้เกิดประโยชน์ เมื่ออ่านออกแล้ว ก็ควรทำให้เกิดประโยชน์
ทั้งแก่ตนเองและคนอื่น อาจจะอ่านข่าว อ่านเรื่องนารู หรือข้อความสั้น ๆ อย่าง
ถูกต้องและชัดเจน ให้เพื่อน ๆ ในชั้นฟัง นอกจากนั้นยังอาจอ่านตำราเพื่อถนัดความ
ความรู้ให้แก่ตนเองด้วย

๓. อ่านเพื่อหย่อนใจ การมุ่งระดมแต่จะหาความรู้ตายตัว อาจจะก่อให้เกิด
เกิดความเกรง เกรียคนและความลาไคอันนำไปสู่ความเบื่อหน่าย ครูจึงควรสนับสนุนให้
เด็กอ่านเพื่อความบันเทิงใจด้วย เช่น อ่านหนังสือนิทาน นวนิยายสำหรับเด็ก เรื่อง
ตลกขำขัน ลีกลีป คันทัน ผจญภัย เรื่องอ่านเล่น ๆ แต่แทรกคุณธรรม ถ้าอ่าน
แล้วได้จำมาแลกเปลี่ยนทัศนะกัน อภิปรายร่วมกันในห้อง จะทำให้โลกทรรศน์ของเด็ก
กว้างและไกลขึ้น

๔. อ่านเพื่อขอมเสริม เมื่อครูทราบจุดบกพร่องในการอ่านของเด็กแต่ละ
คน ก็อาจจะช่วยไคด้วยการหาหนังสือ และแบบฝึกต่าง ๆ มาช่วยขอมจุดอ่อนนั้น
ให้เข้มแข็งขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีพัฒนาการสูงแล้วก็อาจจะสนับสนุนด้วยการแนะนำ
หนังสือในแนวต่าง ๆ ที่เขาน่าจะให้ความสนใจบ้าง หรือในแนวที่เขาสนใจอยู่เพิ่มเติม

ให้ลึกซึ้งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพทางการอ่านของเขาให้สูงขึ้น^๑

กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางวัตถุประสงค์ของการสอนอ่านไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมความสามารถและความชำนาญในการอ่าน เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินและพอใจ
๒. ส่งเสริมให้ขยายวงการอ่านออกไปถึงหนังสืออื่น ๆ
๓. ส่งเสริมให้มีความรู้ในสิ่งแวดล้อม สนใจในปัญหาประจำวันของตน และความเป็นไปของประชาชน^๒

วัตถุประสงค์ที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้นี้กว้างและคลุมวัตถุประสงค์ของการสอนอ่านในชั้นประถม ดังนั้น ครูจึงควรยึดเอาวัตถุประสงค์ของการสอนอ่านนี้เป็นเครื่องวินิจฉัยในการตั้งวัตถุประสงค์ของการสอนอ่านให้เหมาะสมกับวัยของเด็กที่ตนสอน

วัลลภ พุ่มพวง ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนอ่านสำหรับเด็กเริ่มเรียนหรือเด็กชั้นประถมปีที่ ๑ ว่าควรมีวัตถุประสงค์ดังนี้

^๑กิตติยวดี บุญเชื้อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย" ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๒ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุภกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๘๖ - ๘๓.

^๒ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์, การสอนอ่านในชั้นประถม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๘), หน้า ๑๓.

๑. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักถ้อยคำต่าง ๆ และแนะให้เด็กเคาะการอ่านคำที่ประกอบภาพหรือข้อความในประโยค หรือจากการวิเคราะห์หาคำว่ามีรูปร่างต่างจากคำอื่นอย่างไร

๒. เพื่อส่งเสริมให้เด็กอ่านคำและประโยคสั้น ๆ ออก โดยเข้าใจความหมายที่ถูกต้องและออกเสียงที่ชัดเจน

๓. เพื่อช่วยเหลือให้เด็กอ่านไต่คลองแคล้ว มีทักษะในการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินและสนใจเรื่องที่ตนอ่าน มีความรู้กว้างขวาง

๔. เพื่อช่วยเหลือให้เด็กสามารถอ่านหนังสืออื่น ๆ ที่มีความยากเท่ากับหนังสือแบบสอนอ่าน

๕. เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสามรถในการอ่านเพื่อตอบปัญหาสั้น ๆ และง่าย ๆ ได้

๖. เพื่อให้เด็กใช้การอ่านเบื้องต้น เป็นพื้นฐานในการอ่านบทต่อ ๆ ไป

๗. เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน เห็นความจำเป็นของการอ่าน ตลอดจนรู้จักเลือกหนังสือที่อ่านตามความสนใจของตน^๑

ทฤษฎีการสอนอ่าน

นิตยา ฤทธิโยธี ไครวบรวมหลักการสอนอ่านไว้ว่า

๑. การเรียนอ่านเป็นกระบวนการเรียนที่สลับซับซ้อน ขึ้นอยู่กับภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ของผู้เรียน

^๑วัลลภ พุ่มพวง, "การสอนอ่านแก่เด็กเริ่มเรียนในชั่วโมงแรก" ใน เอกสารทางวิชาการหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระนคร : วงศ์สว่างการพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๗๖.

๒. การเรียนอ่านเป็นกระบวนการของแต่ละบุคคล
๓. ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการสอน
อ่านแก่เด็ก
 ๔. การสอนอ่านจะต้องคิดว่า เป็นกิจกรรมที่จะสร้างขึ้นเพื่อความ
เจริญเติบโตของงาม อย่างมีระเบียบแบบแผน
 ๕. การสอนอ่านใหญ่ต้อง เฉพาะเจาะจงนั้น ต้องอาศัยการวิเคราะห์
หรือการตรวจสอบแยกแยะว่า เด็กคนไหนมีความต้องการมากน้อยแค่ไหนในคำใดควย
 ๖. การวิเคราะห์ขอบกพร่องในการอ่านของเด็กจะได้ผลดีที่สุดต่อเมื่อ
นำไปใช้เป็นพื้นฐาน หรือแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับเด็ก
 ๗. ในขณะที่เด็กขาดความสามารถในการอ่านไม่ควรคาดหวังหรือบังคับ
ให้เด็กพยายามอ่านหนังสือให้ได้
 ๘. การอ่านเป็นขบวนการที่ต้อง เก็บความหมายของสัญลักษณ์ซึ่งเขียน
หรือพิมพ์ขึ้นเป็นถ้อยคำ
 ๙. การใช้เทคนิคการสอน การปฏิบัติ การฝึกฝน อาจได้ผลดีกับ
เด็กบางคนบางกลุ่ม แต่กับอีกบางคนบางกลุ่มอาจจะไม่ไ้ผล
๑๐. การเรียนอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาให้ต่อเนื่อง เป็นระยะ
ยาวติดต่อกันเป็นเวลาหลาย ๆ ปี
 ๑๑. ความพร้อมในการเรียนอ่านจะต้องสอนทุกระดับชั้น
 ๑๒. กระบวนการเรียนอ่านในระยะแรกก็คือ เด็กจะต้องได้รับการ
แนะนำให้รู้จักสังเกต และเรียนรู้คำควยตนเอง
 ๑๓. หากเด็กมีปัญหาทางอารมณ์ที่ไม่สามารถจะเรียนในชั้นเรียนขณะนี้
ได้ให้เด็กหยุดเรียนเสียระยะหนึ่งก่อน เมื่อได้พยายามหรือหายหรือทุเลาดี จึงค่อย
ให้กลับมาเรียนใหม่

๑๔. ครูควรระลึกไว้ว่า การสอนอ่านนั้นควรใช้วิธี "กันดีกว่าแก้" อย่าปล่อยให้เด็กมีขอบบพร่องในการอ่าน หรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านมามากแล้ว จึงค่อยแก้ จะทำให้เด็กท้อถอย ผิดหวังและเกิดความคับข้องใจ

การสอนอ่านมีหลายวิธี และไม่มีวิธีการสอนอ่านวิธีใดที่จะสมบูรณ์แบบในตัวเอง หรือมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะการสอนอ่านแต่ละวิธีนั้น ย่อมเหมาะสมหรือใช้กันได้เฉพาะในแต่ละสภาพการณ์ เหตุการณ์แวดล้อม หรือสภาพของเด็กแต่ละคน เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความพร้อม ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ ครูสอนอ่านที่ดี ควรทำความเข้าใจในวิธีสอนทุก ๆ วิธี และนำไปดัดแปลงให้เหมาะสมแก่สภาพตามความเหมาะสม

ฉวีวรรณ จึงเจริญ ได้รวบรวมวิธีการสอนอ่านแนวทาง ๆ เพื่อประโยชน์แก่ครูคงต่อไปนี้ คือ

๑. แนวการสอนอ่านโดยยึดหลักภาษาศาสตร์ (Linguistic Approach) เป็นแนวการสอนที่คำนึงถึงหลักของภาษาวา ภาษาคือเสียงพูด ภาษาเขียนต่างจากภาษาพูด องค์ประกอบของภาษาคือ หน่วยเสียง หน่วยคำ หน่วยกลุ่มคำ กลุ่มคำ อาจเป็นวลี หรือประโยค วิธีสอนแบบนี้ต้องพยายามเน้นให้เด็กได้สังเกต และค้นพบ แยกแยะ หลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์ของหน่วยเสียงได้เอง มากกว่าการท่องจำ

นิตยา ฤทธิโยธี, คู่มือการสอนภาษาไทย เกมประกอบการสอนอ่าน
ชั้นประถมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๘), หน้า ๓-๖.

๒. แนวการสอนโดยใช้ภาพประกอบการสอน (Learning Through the Pictures) เป็นวิธีสอนที่ใช้ภาพสัมพันธ์กับคำ และประโยค ซึ่งเป็นการอธิบายช่วยให้เด็กเรียนง่าย เช่น ใช้บัตรคำ ที่มีทั้งรูปภาพ และคำ

๓. การสอนอ่านโดยยึดหลักพัฒนาการของเด็ก (Child Development Approach) เป็นวิธีสอนที่ถือว่าการจัดกิจกรรมแบบ Responsive Approach เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการอ่านของเด็ก ซึ่งต้องทำความคุ้นเคยกับปัจจัยทางด้านอื่น ๆ คือสภาวะทางร่างกาย ทางจิตใจ การสอนโดยวิธีนี้ถือว่าพื้นฐาน ๒ อย่าง คือความเจริญเติบโตและพัฒนาการในตัวเด็ก กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานที่ก้าวไปสู่การพัฒนาการทางการอ่าน

๔. แนวการสอนโดยวิธีการพูด (Oral Language Method) เป็นวิธีการสอนจากภาษาพูด โดยอาศัยจากการฟัง นับว่าเป็นวิธีการสอนที่ประสบความสำเร็จวิธีหนึ่งซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาอ่าน ภาษาเขียน ในขั้นต่อไป การพูดของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ที่ใกล้ชิด จะช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางภาษาแก่เด็กเป็นอย่างดี ทั้งในด้านส่งเสริมความคิด ความฉลาด อันเป็นพื้นฐานต่อการเรียนอ่านของเด็ก ๆ

๕. การสอนโดยยึดหลักวิธีเทียบเสียงหรือการสอนแจกลูก (Phonic Approach) เป็นวิธีการสอนที่ให้เด็กถอดเสียงหรือเปล่งเสียงออกมาให้สัมพันธ์กับภาพ และความหมายของคำศัพท์โดยใช้อุปกรณ์ และเกมช่วย วิธีนี้เริ่มต่อเมื่อ เด็กได้รู้จักคำ หรืออ่านคำมาแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งมีประมวลคำมากพอควรที่สามารถจะใช้คำที่อ่านมาแล้วนี้ไปเทียบเสียงเพื่ออ่านคำใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่นเด็กเคยอ่าน คำว่า กิน มาแล้ว เมื่อพบคำว่า บิน หรือ ดิน ก็จะสามารถใช้คำ กิน เป็นแนวเทียบเพื่ออ่านคำ บิน ดิน ด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายในการอ่านด้วยวิธีนี้ก็คือ ให้เด็กอ่านคำใดด้วยตนเองและจดจำคำใดที่ขึ้น

ควยวิธีนี้เริ่มตนควยคำที่มองเห็นจากภาพ (Sight Word) หรือที่เรียกว่า Look Say และมีคำศัพท์อยู่ในวงจำกัด ของแต่ละระดับชั้นเรียน^๑

กิตยวดี บุญชื่อ ไค้แยกประเภทการสอนอ่านไว้เป็น ๓ ประเภทใหญ่ คือ

๑. อ่านแบบแจกลูก ไค้แก่การแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด หรือวรรณยุกต์ ออกจากคำ แล้วอ่านรวมอีกครั้งหนึ่ง เป็นการอ่านแบบประสมอักษร เช่น

พยัญชนะ + สระ

ป + -า อ่านว่า ปา

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด

ป + -า + น อ่านว่า ปาน

พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์

พ + -ิ + ่ อ่านว่า พิ๊

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด + วรรณยุกต์

บ + -า + น + ่ อ่านว่า บาน

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด + การันต์

พ + -แ- + ท + ย อ่านว่า แพทย์

แต่เดิมการอ่านแบบแจกลูก จะยกมาให้อ่านเป็นชุด ๆ เช่น ถ้าเริ่มควย พยัญชนะ ก ก็จะมีสระโทครบทั้งหมดเสียก่อน แล้วจึงไปขึ้นพยัญชนะใหม่ จนจบ มาตราที่ไม่มีตัวสะกด (แม่ ก. กา) แล้วจะขึ้นมาตราที่มีตัวสะกด ไปจนหมด เช่นเดียวกัน เช่น แบบฝึกในหนังสือประถม ก.กา หรือมุลบทบูรพกิจ

๒. อ่านแบบเป็นคำ หรือแบบเบสิค คือให้เด็กเห็นคำทั้งคำ และจำไว้ว่า อ่านอย่างไร เด็กจะนึกเห็นคำเหล่านั้นเป็นกรอบของคำ เช่น

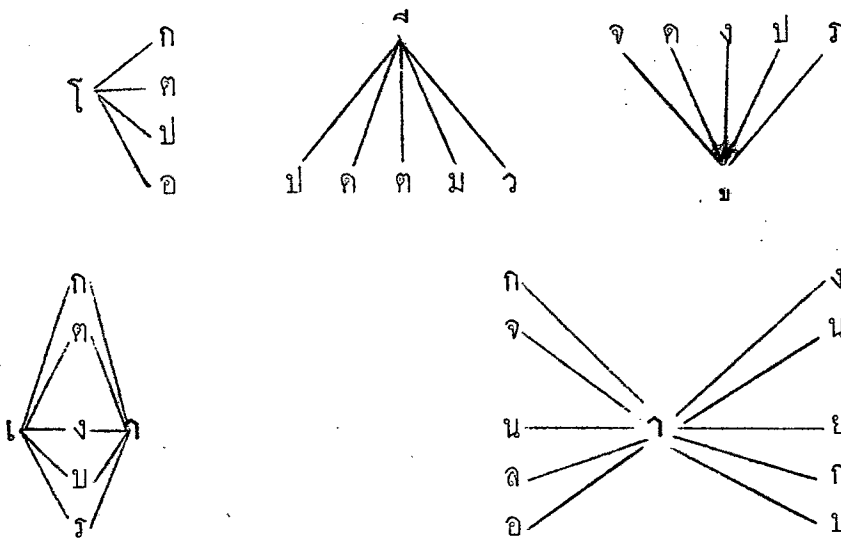
ส ค า ไ ้ ป โ ร ง เ ร : ย ี น ค ำ ว ี ม ค ี น ส ี อ

ฉวีวรรณ จึงเจริญ, แนวการสอนอ่านสำหรับชั้นอนุบาลเด็กเล็กประถม

ปีที่ ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖), หน้า ๑-๖.

การอ่านแบบนี้ เด็กอ่านเป็นคำก่อน แล้วจึงไปแยกแยะสระ พยัญชนะ
ที่มาประสมกันทีหลัง ซึ่งเคยมีผู้พยายามสร้างขึ้นไว้ในโรงเรียนระยะหนึ่ง
แต่ไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรควยสาเหตุหลายประการ

๓. อ่านแบบครึ่งสระ เป็นการอ่านแบบครึ่งสระไว้กับที่ แล้วหาพยัญชนะ
มาประสม เช่น

การอ่านแบบนี้ เหมาะสำหรับเด็กที่ยังจำเสียงสระและพยัญชนะได้ไม่แน่นอนัก
จะช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจ อุปกรณ์สร้างได้ง่าย การอ่านแบบนี้กำลัง
เป็นที่นิยมมากขึ้นในโรงเรียนประถมทั่วไป^๑

^๑กิตติยวดี บุญซ้อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย", ใน หลักสูตรประถมศึกษา
๒๕๒๐ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, สุมิตร คุณานุกร, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร :
บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐), หน้า ๕๓-๕๖.

การสอนแจกลูกและสะกดคำ

การขาดความเข้าใจในหลักวิธีสอนแจกลูกและสะกดคำ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การสอนอ่านในชั้นประถมไฉไลไม่ดีเท่าที่ควร และอาจเป็นเหตุให้กลายเป็นข้อเสียของการหัดอ่านหัดเขียนของเด็กในระดับสูงขึ้นไปได้^๑

๑. ความหมายของการแจกลูกและสะกดคำ

การแจกลูกหรือที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า The Phonic Method^๒ เป็นวิธีการสอนอ่านชนิดหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคำ โดยจะต้องจดจำอักษรทีละตัว แล้วหัดประสมอักษรในมาตราทั้งแปด โดยการนำพยัญชนะประสมกับสระและตัวสะกด ในแมกก, แมกง, แมกต, แมกน, แมกบ, แมกม, แมเกย และแมเกอ เช่น กก, โกง, กวต, กวน, จบ, คม, เดย และ เลว เป็นต้น เมื่อประสมคำในมาตราทั้งแปดแล้วจึงจะเริ่มหัดอ่าน^๓ การสอนโดยวิธีนี้ทำให้เด็กเข้าใจวิธีออกเสียงได้ดี เพราะเด็กแยกเสียงถูกจึงออกเสียงไม่ผิดพลาด

^๑ ยง อิงคเวทย์, "การสอนแจกลูกสะกดคำในชั้นประถมต้น," ศูนย์ศึกษา (พฤศจิกายน ๒๕๐๔) : ๓๕

^๒ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๖), หน้า ๔๔

^๓ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, การสอนอ่านในชั้นประถม (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๕), หน้า ๓๕.

นอกจากนี้การสอนแจกลูกก็ยังเป็นการช่วยให้เด็กที่เริ่มหัดอ่านมาแล้วระยะหนึ่ง มีประมวลคำพอสมควร และได้นำประสบการณ์จากการเรียนคำที่แล้ว ๆ มา มาใช้เทียบเสียงคำใหม่ เพื่อให้หัดอ่านคำใหม่ได้เองและจำคำได้ดี การสอนการแจกลูกจึงเป็นการช่วยให้เด็กมีกุญแจที่จะอ่านคำได้เองโดยไม่ต้องพึ่งครู^๑

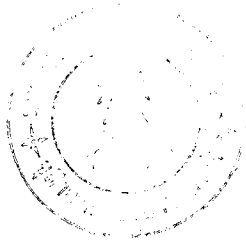
การสะกดคำ หรือที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า A Spelling Method เป็นวิธีการช่วยให้เด็กรู้จักหลักเกณฑ์ของการเรียงลำดับตัวอักษรภายในคำหนึ่ง ๆ เพื่อจะได้ออกเสียงได้ชัดเจน และเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง มีกระบวนการเรียนคือ เรียนรู้คำ ผูกออกเสียงคำ เรียนรู้ความสัมพันธ์ของตัวอักษรกับเสียง จำรูปร่างของคำ และจำลำดับของตัวอักษรในคำนั้น ๆ ได้แล้วจึงฝึกเขียนคำจากความจำ^๒

ปกติการสอนแจกลูก (บางท่าน เรียกว่า เทียบเสียง บางท่าน เรียกว่า ผูกอักษร ฯลฯ) สอนเพื่อประโยชน์ในการหัดอ่านเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการสอนสะกดคำ สอนเพื่อประโยชน์ในการหัดเขียนให้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่การสอนให้เด็กแจกลูก ก็มีประโยชน์ช่วยให้เด็กเขียนถูกอยู่บ้าง และการสอนสะกดคำก็อาจมีประโยชน์ในการช่วยให้อ่านได้ก็อยู่บ้าง เช่นเดียวกัน^๓ การแจกลูกและการสะกดคำจึงเอื้อประโยชน์กัน

^๑กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖), หน้า ๔๔

^๒นิศยา ฤทธิโยธี, "ทำอย่างไรจึงจะสอนให้เด็กสะกดคำได้ดี," ประชาศึกษา (กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗) : ๔๐๓-๔๑๑.

^๓ยง อิงคเวทย์, "การสอนแจกลูกสะกดคำในชั้นประถมตอนต้น," ศูนย์ศึกษา (พฤศจิกายน ๒๕๐๔) : ๓๖.

ดังนั้น ในการสอนแจกลูกหรือสะกดคำแต่ละครั้งครูจึงควรมีความมุ่งหมายอยู่ในใจ
ก่อนว่า สอนเพื่อให้อ่านหรือสอนเพื่อให้เขียน แต่อย่างไรก็ตามทั้งการสอนอ่าน
และสอนเขียนก็สอนแยกจากกันโดยอิสระไม่ได้

การสอนแจกลูกและสะกดคำ เป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก
อ่านออกเสียงได้ดียิ่งขึ้นเป็นส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของการพัฒนาความเจริญงอกงาม
ของการอ่านการเขียนของเด็ก ครูจึงไม่ควรถือว่า การสอนแจกลูกและสะกดคำ
เป็นการสอนอ่านที่จบอยู่ในตัวของการสอนภาษาไทย

๒. ความสำคัญของการสอนแจกลูกและสะกดคำ

การสอนแจกลูก เท่ากับช่วยให้เด็กมีภูมูแจประจำตัวสำหรับเด็ก
จะเขียนคำใดเองโดยไม่ต้องพึ่งครู เด็กยิ่งเจนจัดในการแจกลูกเทียบเสียงก็ยิ่งจะ
อ่านหนังสือได้คล่องดียิ่งขึ้น ส่วนการสอนให้เด็กสะกดคำนั้นเป็นการช่วยให้เด็กเขียน
หนังสือได้ถูกต้องแม่นยำในระยะแรกอ่านเขียน เท่ากับเป็นการช่วยสร้างเสริม
ความสามารถและทักษะในการเขียนให้ถูกต้อง รวดเร็ว มักจะปรากฏเสมอว่า
เด็กที่ไม่เคยได้รับการฝึกหัดการแจกลูกเทียบเสียง และสะกดคำนั้น แม้จะเรียนถึง
ชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ก็มักจะเกิดความลังเลในการอ่านเสมอ เมื่อพบคำที่มีเสียงอ่าน
หรือรูปของคำผิดแปลกไปจากที่เคยเรียนมา และเด็กที่ได้รับการฝึกหัดสะกดคำน้อย
เกินไปมักจะเขียนคำผิดบ่อย ๆ แม้เมื่อเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาแล้วก็ตาม ฉะนั้น
การสอนแจกลูก หรือเทียบเสียงและการสอนสะกดคำจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง
ที่ขาดเสียมิได้ในโครงการสอนภาษาไทยในโรงเรียน^๑

^๑ ยง อิงคเวทย์, "การสอนแจกลูกสะกดคำในชั้นประถมต้น,"

ขอนสังเกต การสอนอ่านแก่เด็กเริ่มเรียนในสมัยก่อน เราใช้วิธีสอน
เริ่มต้นด้วยการผสมสระพยัญชนะ เช่น ก-ะ กะ ข-ะ ขะ และใช้หนังสือแบบ
เรียนเร็ว หรือแบบเรียนเร็วใหม่เป็นพื้น วิธีนี้ช่วยให้เด็กมีความแม่นยำในการอ่าน
การเขียนดี แต่ก็ปรากฏเสมอว่าเด็กมักจะติดนิสัยอ่านช้า แม่เด็กจะเรียนถึง ๓-๔
ปีแล้ว ก็ยังอ่านไม่ออก ต้องเรียนซ้ำชั้น เพราะเราใช้วิธีสอนแบบนี้วิธีเดียว

ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้เริ่มมีการสอนให้เด็กอ่านโดยเป็นประโยคและ
เป็นคำช่วยให้การหัดอ่านของเด็กเริ่มเรียนมีความหมาย และใกล้เคียงกับความสนใจ
ของเด็ก และเด็กก็อ่านหนังสือได้ภายในเวลาอันสมควร แต่ต่อมาพบว่า เด็กอ่าน
หนังสือไม่ไค้กว้างขวาง เพราะขาดความสามารถในการอ่านคำใหม่ไค้เอง และเนื่อง
มาจากครูสอนการอ่านอย่างใหม่ (เป็นประโยคและคำ) จนเคยชิน มักให้โอกาส
การฝึกหัดแจกลูกเทียบเสียงสะกดคำแก่เด็กไม่เพียงพอ^๑

๓. ขอบข่ายและลำดับการสอน

การสอนแจกลูกและสะกดคำต่างเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน
และเป็นการเรียนที่ต้องมีการต่อเนื่องกันตลอดระยะเวลาการศึกษาในโรงเรียน
ครูจึงไม่ควรใจร้อนเร่งสอนให้เร็วเกินไปและไม่ควรปล่อยให้การสอนแจกลูก
และสะกดคำถูกละเลยไป หรือปล่อยให้เนิ่นช้าไป

ตามปกติเด็กที่เริ่มหัดอ่านในชั้นประถมปีที่ ๑ ยังไม่จำเป็นต้องสอน
ให้หัดแจกลูกสะกดคำจนกว่าเด็กจะรู้คำมากพอสมควร ในตอนเริ่มหัดอ่านเด็ก
ควรหัดอ่านคำทั้งคำและหัดจำรูปคำทั้งคำจนชินตา เมื่อเด็กเรียนรู้คำประมาณ
๒๐๐-๓๐๐ คำ และมีคำที่อ่านจนคุ้น เรียกว่า "คำคุ้นตา" อย่างน้อยประมาณ
๑๐๐ คำ แล้วครูเริ่มให้เด็กหัดเทียบเสียงไปที่ละน้อยไค้โดยไม่ต้อถือเป็นการ
เอาจริงเอาจัง การเทียบเสียงนี้ดำเนินไปไค้ระยะพอสมควรสักเดือนหนึ่งหรือ

^๑ ยง อิงคเวทย์, "การสอนแจกลูกสะกดคำในชั้นประถมต้น" ศูนย์ศึกษา

สองเดือนก็เริ่มให้เด็กแจกลูกง่าย ๆ ได้ ควรเริ่มแจกลูกด้วยสระยาวและคำ เป็น เป็นพื้น เช่น ก ไก่ ส่วนคำตายและสระสั้นนั้นรอไว้สอนในตอนถัดไป เพราะสระยาวเข้าใจง่ายกว่าการเทียบเสียงแจกลูกควรแบ่งสอนเป็นลำดับ ส่วน การสอนสะกดคำควรเริ่มสอนเมื่อเด็กอ่านหนังสือไคร่มาได้แล้ว ในตอนแรกควรสอน เฉพาะคำที่ทองการจะไขเขียน หรือคำที่เด็กเขียนผิดบ่อย ๆ ต่อไป จึงให้เรียนรู้ หลักการสะกดคำและเรียงลำดับระบบเสียงสระ พยัญชนะ คือ เริ่มแต่แม่ ก กา ไปถึง แม่ เกย

๔. การกำหนดชั้นต่าง ๆ ของการสอนแจกลูกสะกดคำ

ยัง อิงคเวทย์ กล่าวถึง การสอนแจกลูกและสะกดคำว่าควรแบ่งสอน ตามลำดับความยากง่ายให้เหมาะกับกระบวนการสอนอ่านในชั้น ชั้นต่าง ๆ ต่อไปนี้ ไม่ควรจะถือ เป็นเกณฑ์ตายตัวสุดแล้วแต่ครูจะจัดสอนข้อใดก่อนหลังให้เหมาะกับเด็ก ในชั้นของครูเอง สรุปเป็นชั้น ๆ ใดคือ

๑. ให้ฟังคำต่าง ๆ ประกอบขึ้นด้วยเสียงต่าง ๆ กัน ให้เด็ก หัดพูดออกเสียงคำต่าง ๆ ให้ชัดเจน ควรใช้แบบฝึกหัด รวมกลุ่มคำพยางค์ที่ออกเสียงเหมือน ๆ กัน
๒. สังเกตเทียบเสียงต่าง ๆ ด้วยหู ให้เด็กหัดฟังว่าที่เพื่อน หรือครูพูดเป็นประโยคมานั้นมีคำอะไรอยู่บ้าง และเทียบ เสียงกัน เช่น กา ขา มา นา
๓. สังเกตคำแตกต่างด้วยตา ให้เรียนอ่านคำทั้งคำ และจำ รูปของคำทั้งคำ
๔. ให้รู้จักแยกเสียงของพยางค์ต้นคำที่เด็กได้อ่านพบ แล้ว ออกเสียงให้ชัดถูกต้อง ได้แก่เสียงของ

น ร ก ค อ ด ว ง ย ห

ม ข ป ค ส บ พ ผ ท ข

ค ฉ ถ ช ฉ

ข. สอนให้รู้จักรูปและเสียงสระง่าย ๆ หมายถึงสระที่ไม่มีส่วนประกอบ รุงรังสอนทำนองเกี่ยวกับการสอนพยัญชนะ คืออาศัยคำที่เด็กรู้จักแล้ว เป็นตัวอย่าง ในการสอน

ค. สอนให้เด็กเอาพยัญชนะและสระที่ใดเรียนแล้วมาประสมกัน ซึ่ง เป็นขั้นของการหาเหตุผลจากเสียงของสระ และพยัญชนะ การประสมสระ และ พยัญชนะ เข้ากันนี้ ควรเป็นคำที่มีความหมายควย

ง. สอนให้เด็กรู้จักรูปและเสียงของสระยาก หมายถึงสระที่มีส่วน ประกอบหลายอันโดยให้สอนทั้งหน่วยของสระนั้นว่าออกเสียงอย่างไร ไม่ควรแยก สระออกเป็นส่วน ๆ

จ. สอนให้เด็กรู้จักรูปและเสียงของตัวสะกด โดยแยกเป็น ๓ ตอนคือ

๑. ตัวสะกดที่ไม่มีสระประสมเลย เช่น คน ขน ชน ยก ตก ถ้าเด็กเรียนรู้อ่านมาพอสมควรแล้ว ครูอาจยกคำเหล่านี้มาเทียบเคียง กันดู และให้เด็กสรุปไควว่า คำที่เกิดจากตัวสะกด แต่ไม่มีสระประสมนี้ออกเสียง เหมือนมีสระ โอะ ประสมอยู่ทั้งหมดยกเว้นตัว ร สะกด

๒. ตัวสะกดที่มีสระง่ายประสม เช่น นาง บาน ไข่วี เปรียบเทียบกับคำที่ไม่มีตัวสะกดเป็นคู่ ๆ เช่น นา-นาง บา-บาง แล้ว เปรียบเทียบกับคำที่มีตัวสะกดเหมือนกัน เช่น นาน-บาน, หิน-กิน, ดุง-bung เด็กจะหาเหตุผลจากเสียงของตัวสะกดง่ายขึ้น

๓. ตัวสะกดที่มีสระยากประสมไข่วี เปรียบเทียบกับคำอื่น ๆ เหมือนตัวสะกดที่มีสระง่ายประสมนั้นเอง

ฉ. สอนให้รู้จักรูปและเสียงของวรรณยุกต์ต่าง ๆ ควรมีคำที่เปรียบเทียบกัน เช่น เลื่อ-เลื่อ, ชม-ชม ฯลฯ การสอนเรื่องวรรณยุกต์นี้มีเรื่อง ลำบากเกี่ยวกับไทรยางค์อยู่มาก ควรหาตัวอย่างคำที่มีความหมาย และถือโอกาส สอนให้รู้จักตัวอักษรที่จัดอยู่ในพวกเดียวกัน ให้รู้จักอำนาจการบังคับเสียงของ วรรณยุกต์ไม่จำเป็นจะต้องเริ่มด้วยวรรณยุกต์เอกเสมอไป

ข. สอนให้เด็กเข้าใจตัวการันต์ ว่าถ้าไม่ทัณฑฆาต (์) นี้ไปวางไว้บนพยัญชนะตัวใดเราจะไม่ออกเสียงพยัญชนะตัวนั้น

ข. สอนให้รู้จักรูป และเสียงของอักษรควบกล้ำอักษรนำ และอักษรตามเมื่อเด็กได้เรียนคำมามากแล้ว ครูอาจสอนเป็นคำ ๆ หรืออาจให้เด็กยกตัวอย่างคำที่เคยผ่านมาแล้วจับเข้ามารวมเป็นหมวดหมู่ก็ได้

๕. หลักวิธีสอน

ก. การสอนแจกลูกเทียบเสียง บง อิงคเวทย์ ไคกล่าวถึงหลักวิธีสอนสรุปได้ว่า

๑. ตอนเริ่มต้น ควรหัดให้เด็กอ่านเรื่องราวเป็นคำ เป็นประโยค และหัดให้จำคำทั้งคำ คำที่ให้เด็กเรียนรู้ควรเป็นคำง่าย ๆ พยางค์เดียวเป็นพื้น ให้จำจนเป็นคำคุ้นตา ยังไม่ควรสอนแจกลูกทันที

๒. การหัดแจกลูกและเทียบเสียงแบ่งได้เป็น ๓ ระยะ คือ ความรู้ นิสัย และทักษะ

ระยะแรก คือการเกิดความรู้ที่จะเทียบเสียงด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ก-า กา, น-า นา, เรียน รำ โรง ภู, วัน ฉัน มัน พัน, เขา ไช้ ชา, ฯลฯ

ระยะที่สอง เมื่อเด็กมีความรู้ที่จะเทียบเสียงได้แล้ว ควรหาวิธีช่วยให้เด็กเกิดนิสัยที่จะใช้ความรู้ของเขาเทียบเสียงเพื่ออ่านคำใหม่ได้ เช่น จากความรู้ ก-า กา, น-า นา, ม-า มา ที่รู้มาแล้ว หัดให้เด็กฝึกให้มีนิสัยที่จะหัดเทียบเสียงเพื่ออ่านคำว่า พ-า พา ไคเองโดยไม่ต้องฟังครู

ระยะสาม เมื่อเด็กเกิดนิสัยในการหัดเทียบเสียงหรือแจกลูกเพื่ออ่านคำใหม่ได้เองแล้ว ควรหาโอกาสให้เด็กเกิดความชำนาญในการเทียบเสียงจนกลายเป็นทักษะขึ้น

๓. บางครั้งครูอาจบอกกฎเกณฑ์ของการเทียบเสียงให้เด็กโดยตรงก็ได้ เช่น บอกว่าอักษรเหล่านี้ ข ฉ ถ ผ ฝ ส ห เวลาจะผันผันได้ ๓ เสียง ผา ผ่า ผ้ำ หรือ บอกเด็กตรง ๆ ว่า อักษรเหล่านี้ เรียกว่าอักษรกลาง มีอยู่ ๕ ตัว ก จ ฎ ฏ ค ต บ ป อ การบอกตรง ๆ นี้ บางครั้งไฉฉฉี่และประหยัดเวลา แต่บอกแล้วควรให้เด็กลองหาคำมาพิสูจน์ให้เข้าใจยิ่งขึ้น

๔. การสอนแจกลูก จะสอนช้า-เร็ว มาก-น้อย เป็นเรื่องรายบุคคล ควรสอนตามความเหมาะสม และความสามารถของเด็กแต่ละคน มากกว่าจะให้เรียนพร้อม ๆ กันไป แต่อย่างไรก็ตามควรมีเวลาฝึกพร้อม ๆ กันด้วย

๕. วิธีสอนแจกลูกเทียบเสียงมีหลายวิธี เด็กคนหนึ่งอาจเรียนวิธีนี้ได้ผล อีกคนอาจไม่ได้รับประโยชน์จากวิธีนี้เลย ครูควรใช้วิธีเทียบเสียงหลาย ๆ วิธี

๖. ครูควรมีโครงการสอน วางแผนระยะยาว-สั้นเป็นตอน ๆ ไป เพื่อไม่หลงลืมและตรวจสอบ

๗. ในการสอนแจกลูกแต่ละครั้ง ครูควรจงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของการหัดแจกลูกว่าจะช่วยให้เด็กอ่านหนังสือออกได้อย่างไร

๘. ควรมีการทดสอบท่าแบบฝึกหัดสลับกันไปจนแน่ใจว่าเด็กมีความรู้ มีนิสัย และมีทักษะพอที่จะอ่านคำที่เคยหัดแจกลูกนั้นได้

อิง อิงคเวทย์, "การสอนแจกลูกสะกดคำในชั้นประถมต้น,"

ข. การสอนสะกดคำ นิทยา ฤทธิโยธี กล่าวไว้

...การสอนให้เด็กรู้จักสะกดคำ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งที่ครูจะต้องสอน และฝึกฝนให้สม่ำเสมอ ไม่ว่าเด็กจะเรียนอยู่ชั้นใดก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประถมศึกษาจำเป็นต้องมีหน้าที่หนักในการที่จะสอนเด็กให้เรียนรู้คำ และสะกดคำใ้ถูกต้องพอเหมาะสมควรกับวัย หรือระดับชั้นของครู เป็น การปูพื้นฐานให้แก่เด็กเพื่อจะได้ใช้ความรู้ความสามารถในด้านนี้สำหรับ ศึกษาวิชาอื่น หรือเพื่อศึกษาต่อในชั้นสูง ๆ ต่อไป...

การสอนสะกดคำ เป็นเพียงแนวทางที่จะนำไปสู่การเขียนหนังสือได้ อย่างถูกต้อง เด็กจะเขียนคำและสะกดคำใ้ถูกนั้นต้องอาศัยทักษะและนิสัยของ การพูด การฟัง และการอ่านที่ดี ฉะนั้น ในโครงการสอนสะกดคำครูจึง จำเป็นต้องฝึกให้เด็กหัดฟัง หัดพูด และหัดอ่านคำใ้ถูกต้องชัดเจนในโครงการ สอนสะกดคำถ้าเป็นขั้นแรกเรียนควรมีบัญชีคำประจำชั้นไว้คือ

- ก. บัญชีคำพื้นฐานที่เด็กทั้งชั้นนั้นควรรู้เมื่อเริ่มมาเข้าโรงเรียน ประมาณ ๒๖๐ คำ
- ข. บัญชีคำที่เด็กจะต้องใ้เขียนบ่อยที่สุด บัญชีคำเหล่านี้ครู ควรรวบรวมมาจากหนังสืออ่านประจำ
- ค. บัญชีคำที่เด็กบางคนมักเขียนผิดบ่อย ๆ
- ง. บัญชีคำในลักษณะอื่น ๆ คือ คำยากเป็นพิเศษที่เด็กจะต้อง จำเฉพาะคำ^๒

*นิทยา ฤทธิโยธี, "ทำอย่างไรจึงจะสอนใ้เด็กสะกดคำได้ดี,"
ประถมศึกษา (กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗) : ๔๐๒.

^๒ฉวีวรรณ จึงเจริญ, แนวการสอนอ่านชั้นอนุบาลเด็กเล็ก และประถมปีที่ ๑
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖), หน้า ๑๒.

ในการสอนสะกดคำครูควรใช้เวลาอย่างน้อยวันละประมาณ ๑๕ นาที เพื่อฝึกการเขียนคำยากบนกระดานคำ ให้เด็กอ่านใหญ่ถูกต้องแล้วเขียนคำยาก หรือคำใหม่ที่ฝึกอ่านใหญ่ถูกต้องแล้วลงไปในสมุดจดคำศัพท์ของแต่ละคนทุก ๆ วัน

การสอนสะกดคำสำหรับหัดเขียนมีส่วนประกอบอันสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการสอนคือ

๑. ให้เด็กฝึกเขียนโดยรู้ความหมายของคำ
๒. ในการฝึกเขียนควรให้เด็กอ่านออกเสียงของคำใหญ่ถูกต้องด้วย
๓. ให้เด็กได้เห็นคำที่จะหัดสะกดและเขียนก่อน
๔. ให้เด็กจำคำนั้นได้ทั้งคำแล้วเขียนใหญ่ทุกทั้งคำ
๕. ให้เด็กหัดใช้คำที่ตนเขียนใหญ่ถูกต้องนั้น นำมาใช้ในภาษาเขียนของเด็กซึ่งอาจใช้ในการเขียนบรรยายภาพ บรรยายเรื่องราว หรือเขียนในกิจกรรมของการเรียนอันเหมาะสมกับวัย^๑

ฉวีวรรณ จึงเจริญ กล่าววว่า

...การช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคลนับว่าเป็นเรื่องสำคัญของการสอนสะกดคำ เด็กเรียนรู้อย่างไรก็ตาม เด็กปัญญาปานกลางซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของชั้นอาจสะกดคำใดเร็ว เด็กอ่อนหรือมีปัญหาทางภาษาอาจจำเป็นต้องมีวิธีการช่วยเหลือเป็นพิเศษ ครูควรช่วยเหลือเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อยู่ในดุลยพินิจของครู อุปกรณ์ที่จะช่วยครูศึกษาเด็กในเรื่องปัญหาการอ่านคือ เทปบันทึกเสียง ตลับครุภัณฑ์เสียงการอ่านของเด็กและวิเคราะห์การอ่านของเด็กแต่ละชั้น ๆ แต่ละตอนจะทำให้ทราบปัญหาการอ่านและสามารถหาแนวทางช่วยเหลือเด็กได้เป็นรายบุคคล...^๒

^๑ฉวีวรรณ จึงเจริญ, แนวการสอนอ่านชั้นอนุบาลเด็กเล็กและประถมปีที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖), หน้า ๑๐.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒.

การสอนอ่านแบบ เบสิกกับการสอนอ่านแบบแจกลูก

การสอนแบบ เบสิก หรือแบบมาตรฐานหรือแบบอ่านเป็นคำ เป็นประโยค เป็นการสอนแนวใหม่ซึ่งมีผู้พยายามเสนอเพื่อใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ มีวิธีสอนโดยให้เด็กเห็นและจำทั้งรูปคำว่าอ่านอย่างไร คำที่ให้อ่าน จะเป็นคำง่าย ๆ เรียกว่า คำมาตรฐาน เด็กจะฝึกเห็นคำต่าง ๆ เหล่านั้น เป็นกรอบของคำ เช่น

ร	อ	ง	เ	ร	ี	ย	น
---	---	---	---	---	---	---	---

 = โรงเรียน

ส	ู	ค	า
---	---	---	---

 = สุกา ฯลฯ และต่อไปเมื่อเด็กเพียงเห็นกรอบของคำก็อาจจะเดาได้ว่าคำนั้น ๆ คืออะไร แล้วหักแยกแยะส่วนประกอบของคำที่หลัง

เนื้อหาในแบบสอนอ่านมาตรฐาน จะใช้คำมาตรฐานซ้ำ ๆ กัน ผู้เขียน เป็นเรื่องราวนิทาน คำกลอน บทเพลง และอื่น ๆ มีภาพประกอบคำด้วยเพื่อให้เด็กสนใจและชินตา พร้อมทั้งอ่านหนังสือออกไปพร้อม ๆ กัน

แบบเรียนสำหรับสอนอ่านชนิดที่ให้อ่านเป็นคำมี ๒ ประเภท

ก. ประเภททั่วไป ได้แก่

๑. หนังสือสอนอ่านมาตรฐาน ของ นายยง อิงคเวทย์
 ๒. สุกา คาวี ซึ่งดัดแปลงจากหนังสือชุด "Janet and John" ซึ่งใช้ในประเทศนิวซีแลนด์ ของ นายอภัย จันทวิมล
 ๓. บันไดก้าวหน้า เรณู บัญญา ของ นายกี กীরติวิทย์สาร
 ๔. แบบสอนอ่านภาษาไทย ของนายสมาน แสงมะลิ ซึ่งมี
- การแนะวิธีสอนไว้อย่างละเอียด

ข. ประเภทเฉพาะท้องถิ่นจัดทำโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

กิตติยวดี บุญซื่อ, "กลุ่มทักษะ : ภาษาไทย," ใน หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ สุมิตร คุณานุกร, บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, ๒๕๒๐) หน้า ๘๔ - ๘๕.

๑. แบบสอนอ่านสำหรับภาคใต้
๒. แบบสอนอ่านสำหรับภาคเหนือ
๓. แบบสอนอ่านสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. แบบสอนอ่านสำหรับเด็กที่พูดภาษามลายู
๕. แบบสอนอ่านสำหรับเด็กที่พูดภาษาเขมร

การสอนแบบเบสิกนี้เป็นวิธีที่นำมาจากการสอนภาษาอังกฤษ เมื่อได้ทดลองใช้แล้วไม่เป็นที่นิยมและไม่สามารถแทนวิธีสอนแบบแจกลูกหรือประสมอักษรได้จึงต้องเลิกกันไป

ส่วนการสอนแบบแจกลูกซึ่งเป็นวิธีที่ใช้มาตั้งแต่สมัยก่อน มีที่บกพร่องตรงที่ทำให้เด็กอ่านหนังสือโคธ่า และแบบเรียนบางสมัยก็แจกลูกคำที่ไม่มี ความหมาย ทำให้เกิดความท้อถอยเบื่อหน่ายในการเรียนอ่าน แบบเรียนประเภทสอนให้อ่านประสมสระ พยัญชนะ หรือแจกลูกมี

๑. ชุดมูลบทบรรพกิจ ของพระยาศรีสุนทรโวหาร
๒. แบบเรียนเร็ว ของกรมพระยาคำรงราชานุภาพ
๓. หนังสือสอนอ่านมูลศึกษา แบบหัดอ่านเบื้องต้น และแบบหัดอ่าน ก ข ก กา ของพระยาณคฺงวิทยาเสริม (กำจัด พลังกูร)
๔. แบบแรกเรียนของ นายบุญ อองละออ
๕. แบบหัดอ่านขั้นต้น ของพระเสริมวิชาพูล (ไผ่ หุตะโกวิท)

วิพุธ โสภางค์, "แบบเรียนหนังสือไทยในรอบร้อยปี" อาจารย์สาร
๕, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๑๕) : ๑๑ - ๑๕.

๖. แบบหัดอ่านหนังสือไทย ของพระวิภาชนีวิทยาลัย (สังฆ
พุกกะเวส)

๗. แบบเรียนเร็วใหม่ ของหลวงกรณกิจวิทูร^๑

ก่อน สวัสดิ์พาณิชย์ ไคกล่าวถึง การสอนอ่านโดยวิธีแจกลูกว่าเป็น
วิธีที่ไทยเราใช้มานาน ครูในสหรัฐอเมริกาเคยใช้วิธีนี้สำหรับสอนอ่านแต่เพียง
วิธีเดียว แต่ผลที่ได้รับจากการวิจัยทำให้วิธีสอนของเขาเปลี่ยนรูปไป แทนที่จะใช้
วิธีแจกลูกแต่อย่างเดียว เขาได้นำวิธีสอนอ่านเป็นประโยค และคำเข้ามาใช้
แล้วแทรกวิธีการแจกลูกเข้าไปในตอนหลัง ประโยชน์และโทษวิธีการแจกลูกนั้น
นักการศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้วิจัยกันมาก พอจะสรุปใจความย่อ ๆ ดังนี้

๑. วิธีแจกลูกช่วยให้เด็กฉลาดจดจำคำใดก็ได้ แต่ถ้าวินิจฉัยวิธีสอนอ่าน
เป็นประโยคและคำประสมกับวิธีแจกลูกแล้ว เด็กจะจำคำใดก็ได้ดียิ่งขึ้น

๒. วิธีแจกลูกช่วยให้เด็กเรียนคำใหม่ได้ดียิ่งขึ้น แต่ถ้าวินิจฉัยวิธี
แต่เพียงวิธีเดียว เด็กจะเรียนไม่ได้ผลดีเต็มที่

๓. วิธีแจกลูกตัวอักษรช่วยให้เด็กอ่านออกเสียงได้ดียิ่งขึ้นแต่เพียง
เล็กน้อย ถ้าจะสอนให้เด็กออกเสียงได้จริงๆ แล้ว ครูควรจะสอนวิธีออก
เสียงโดยตรง

๔. วิธีแจกลูกทำลายความเข้าใจของเด็กไปมาก เพราะเด็กมัก
ไปเอาใจใส่ต่อเสียงของคำ แทนที่จะเอาใจใส่ต่อความหมายของคำ

๕. วิธีแจกลูกทำลายความสนใจของการอ่าน เพราะการสอนอ่าน
โดยวิธีนี้ทำให้เด็กฝึกหัดความลำบาก

^๑วิฑูร โสภวงศ์, "แบบเรียนหนังสือไทยในรอบร้อยปี" ปาจารย์สาร

๖. วิธีแจกลูกทำให้เด็กขาดความเร็วในการอ่าน เพราะเด็กมีวแต่ไปเอาใจใส่ต่อการประสมอักษรแทนที่จะสนใจกับรูปของคำ

ถึงอย่างไรก็ตามวิธีแจกลูกก็มีประโยชน์ต่อการสอนอ่านอยู่มาก จะเลิกใช้เสียเลยไม่ได้แต่ก็ควรจะใช้ให้ถูกกาลเทศะ คือ

๑. ควรใช้วิธีแจกลูกตัวอักษร เมื่อเด็กจดจำถ้อยคำจากวิธีสอนอ่านเป็นประโยคและคำใดก็ตามสมควรแล้ว

๒. ควรใช้วิธีแจกลูกแต่พอสมควร คือสอนแต่เพียงเล็กน้อย ถ้าผู้เรียนอายุยังน้อยและค่อย ๆ เพิ่มปริมาณขึ้นไปตามลำดับ

๓. วิธีสอนอ่านโดยวิธีแจกลูกตัวอักษรนั้น ควรจะยึดหลักการใหญ่ ๆ คือ

- ก. การแจกลูกควร เป็นเพียงวิธีหนึ่งของการสอนใหญ่จากคำ
- ข. คำหรือพยางค์ที่สอนแจกลูกควร เป็นคำที่มีความหมาย
- ค. ควรคำนึงถึงความพร้อมที่จะเรียนของเด็ก
- ง. ควรสอนเมื่อเห็นโอกาสที่จะสอนได้ ไม่ควรที่จะจำกัดเวลาว่าจะสอนวันไหน ชั่วโมงใด
- จ. วิธีแจกลูกควรสอนคู่เคียงไปกับวิธีอื่น^๑

ข้อดีและข้อบกพร่องในค่านต่าง ๆ ของลักษณะการสอนทั้ง ๒ แบบนี้ วัลลภ พุ่มพวง อ่างการทดลองและวิจัยของต่างประเทศ พบว่า การสอนทั้ง ๒ แบบมีทั้งข้อดีและข้อเสียพอสรุปได้ดังนี้

^๑ กอ สวัสดิพิพานิชย์, การสอนอ่านในชั้นประถม (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๘), หน้า ๔๖ * ๔๗.

การสอน เป็นคำและประโยค	การสอนแบบแจกลูก
<p>๑. การสอนกับเด็กเริ่มเรียน ใช้โดยลึกลับกับเด็กที่มีสติปัญญาทุกระดับเด็กสามารถอ่านได้เร็ว</p>	<p>ใช้โดยลึกลับเฉพาะกับเด็กที่มีสติปัญญาฉลาด โดยเฉพาะเด็กที่เขาใฝ่ใจการหาเหตุผลจากการสะกดตัวที่แล้ว</p>
<p>๒. การเรียนคำใหม่ เด็กจำคำและความหมายได้แต่ไม่แม่นยำ ถ้าเด็กพบคำที่ไม่เคยเห็นจะอ่านไม่ได้</p>	<p>เด็กจำคำใหม่และอ่านได้ถูกต้องแม่นยำ แม้คำที่ไม่เคยพบก็อาจอ่านได้ โดยใช้การประสมอักษร</p>
<p>๓. ความสามารถในการจดจำถ้อยคำ เด็กจำถ้อยคำได้ไม่แม่นยำนัก อาจตองแนะนำบ่อย ๆ เด็กอาจลืมง่าย</p>	<p>เด็กจำถ้อยคำได้ดี ไม่ลืมง่าย แม้จะลืมก็สามารถอ่านเองได้โดยใช้วิธีประสมอักษรเอง</p>
<p>๔. การอ่านออกเสียง เด็กอ่านออกเสียงได้เร็วกว่า แต่อาจออกเสียงผิดพยางค์บาง</p>	<p>เด็กอ่านออกเสียงได้ช้า ชาติเป็นคำ ๆ ไม่เป็นประโยค เพราะมีเวลาประสมอักษร แต่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง</p>
<p>๕. ความเข้าใจ เด็กเข้าใจความหมายของคำและประโยคได้ดี</p>	<p>เด็กขาดความเข้าใจในความหมาย เพราะมีเวลาประสมอักษร เพื่ออ่านใหญ่ถูกต้องมากเกินไป</p>
<p>๖. ความสนใจในการอ่าน เด็กสนใจในการอ่านที่รู้สึกสนุกสนานกับการอ่าน</p>	<p>เด็กขาดความสนใจในการอ่าน เด็กสนใจเสียงของคำมากกว่าความหมายของคำ ทำให้หมกมุ่นและเบื่อหน่าย</p>

การสอนเป็นคำและประโยค	การสอนแบบแจกลูก
๗. ความรักในการอ่าน เด็กสามารถอ่านได้เร็ว เพราะ เห็นเป็นคำ เป็นประโยค	เด็กอ่านได้ช้า เพราะ เด็กเห็นเป็นตัวอักษรมากกว่าเป็น คำ ^๑

นอกจากนี้ถ้าพิจารณาถึงการเขียน การสอนแบบแจกลูกจะทำให้เด็กเขียนคำได้ถูกต้องกว่าการสอนแบบเป็นคำหรือประโยค อย่างไรก็ตามอาจสรุปได้ว่า การสอนอ่านทั้ง ๒ วิธีมีข้อดีและข้อบกพร่อง จึงไม่ควรสอนแบบใดแบบหนึ่งโดยตลอด สอนทั้ง ๒ อย่างปนกันจะได้ผลดีที่สุดในทุก ๆ ด้าน โดยสอนเป็นคำและประโยคแก่เด็กเริ่มอ่าน เมื่อเด็กรู้คำมากพอ มีความคิดที่มีเหตุผลพอ จึงสอนแบบแจกลูก การสอนอ่านของไทยนั้น ดร. กอ สวัสดิ์พานิชย์ กล่าวว่า เด็กที่มีอายุสมอง ๗ ขวบ สามารถสอนโดยวิธีแจกลูกได้ ระยะเวลาควรสอนเพียงเล็กน้อยแล้วค่อยขยายปริมาณขึ้นตามลำดับ เพราะจะตัดสินใจว่าเมื่อใดควรสอนวิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสามารถและความสนใจของเด็ก ประกอบกับความรูความสามารถของครูตลอดจนอุปการณ์การสอนด้วย

^๑ วัลลภ พุ่มพวง, "การสอนอ่านแก่เด็กเริ่มเรียนในช่วงโมงแรก"

ใน เอกสารทางวิชาการหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระนคร : วงศ์สว่างการพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๘๔ - ๑๘๕.

^๒ กอ สวัสดิ์พานิชย์, การสอนอ่านในชั้นประถม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๙), หน้า ๘๖.

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่าน

การสอนภาษาไทยในปัจจุบันยังไม่มีวิธีสอนวิธีใดที่พิสูจน์ว่าจะสอนให้เด็กอ่านและเขียนภาษาไทยได้แตกฉานเช่นวิธีที่เคยใช้มา จึงได้มีการทดลองสอนภาษาไทยแก่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อค้นหาวิธีสอนที่เหมาะสมที่สุด จากการศึกษาของ ไพฑูรย์ ธรรมแสง ในปีการศึกษา ๒๕๐๕ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งจำนวน ๒๑๘ คน จากโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และอำเภอพุทธบาท จังหวัดสระบุรี โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่เรียนอ่านเป็นคำรวมกับวิธีประสมอักษรกับเด็กที่เรียนอ่านแบบประสมอักษรเพียงวิธีเดียว โดยใช้แบบทดสอบความพร้อมในการอ่าน และแบบทดสอบวิชาอ่านไทยชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล แล้ววิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ยความเป็ยง เบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่าเด็กที่เรียนอ่านเป็นคำรวมกับวิธีประสมอักษรมีความสามารถในการอ่านสูงกว่าเด็กที่เรียนอ่านแบบประสมอักษรเพียงวิธีเดียว นอกจากนี้เด็กที่เรียนอ่านเป็นคำรวมกับวิธีประสมอักษรยังมีความสามารถในการอ่านแตกต่างกันน้อยกว่าเด็กที่เรียนอ่านแบบประสมอักษรแบบเดียว ผลการศึกษาของ ไพฑูรย์ ธรรมแสง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เจริญ ชัยุติมันต์คำรง ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งในจังหวัดลพบุรี ที่เรียนอ่านเป็นคำรวมกับแบบประสมอักษร

๑ ไพฑูรย์ ธรรมแสง, "การเปรียบเทียบวิธีสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ระหว่างวิธีสอนอ่านเป็นคำปนกับแบบผสมตัวอักษรกับวิธีสอนแบบผสมอักษรอย่างเดียว," การวิจัยทางการศึกษา ๕, ๑ (๒๕๑๔), : ๑๔๖-๑๔๘.

กับเด็กที่เรียนอ่านแบบประสมอักษรเพียงแบบเดียว โดยสอนให้เด็กอ่านคำพื้นฐาน ภาษาไทยที่ได้จากผลการวิจัยของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่อง เด็ก แล้วใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านของเด็กทั้ง ๒ กลุ่ม พบว่า เด็กที่เรียนอ่านเป็นคำรวมกับวิธีประสมอักษรมีความสามารถในการอ่านสูงกว่า เด็กที่เรียนอ่านแบบประสมอักษรเพียงวิธีเดียว^๑

คณะศึกษานิเทศก์เขตศึกษา ๑๒ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชา ภาษาไทยของชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของครูในเขตศึกษา ๑๒ ที่ใช้วิธีสอนสามแบบ คือวิธีสอนที่เริ่มต้นด้วยการสอนเป็นคำ เป็นประโยค และแจกลูกภายหลัง วิธี สอนที่เริ่มต้นด้วยให้นักเรียนรู้จักพยัญชนะ สระ และฉสมคำ และวิธีที่เริ่มต้น ด้วยครูอ่านนำ หรือให้นักเรียนที่อ่านได้แล้วอ่านนำ และนักเรียนอื่น ๆ อ่าน ตาม ใช้ตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๖๐ โรงเรียน ละ ๑ ชั้นเรียน โดยวิธีสุ่มแบบ Stratified Random แบ่งให้ได้โรงเรียน ที่ใช้วิธีสอนทั้ง ๓ แบบ วิธีละ ๒๐ โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม การสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ฝ่ายวิชาการ กรมสามัญศึกษา ได้จัดทำขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์และถูกต้องตามหลักวิชาทุกประการ ผลปรากฏว่า วิธีสอนเป็นคำ เป็นประโยคและแจกลูกมีแนวโน้มว่าเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุด เพราะ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงสุด วิธีสอนให้นักเรียนรู้จัก พยัญชนะ สระ และฉสมคำ เป็นแนวโน้มว่าเป็นวิธีสอนที่ด้อยกว่าวิธีแรก

^๑ เจริญ ชุติมันต์คำรง, "การสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ตามแนวใหม่" ประชาศึกษา ๑๑ (มิถุนายน ๒๕๑๑) : ๖๑๔ - ๖๒๕.

และวิธีสอนโดยครูอ่านนำ หรือให้นักเรียนที่อ่านได้แล้วอ่านนำ เป็นวิธีที่ไม่
ดีนัก^๑

จรรยา สระตันดี ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการอ่านคำ
โดยใช้สไลด์กับการสอนตามปกติ ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษา ๑ กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ๑ ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา
๒๕๑๓ ของโรงเรียนวัดหนึ่ง จังหวัดชลบุรี จำนวน ๖๐ คน ผลของ
การวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

๑. นักเรียนที่เรียนอ่านคำที่ละคำโดยใช้สไลด์เป็นอุปกรณ์การสอน
และนักเรียนที่เรียนตามวิธีปกติมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่แตกต่างกัน
๒. การสอนอ่านคำที่ละคำโดยใช้สไลด์จะช่วยให้นักเรียนจดจำบท
เรียนที่เรียนมาแล้วได้นานกว่าการสอนโดยวิธีปกติ
๓. นักเรียนเก่งเรียนอ่านคำโดยใช้สไลด์เป็นอุปกรณ์ประกอบการ
สอนกับนักเรียนเก่งที่เรียนตามวิธีปกติ มีความสามารถในการจำบทเรียนที่เรียน
มาแล้วไม่แตกต่างกัน และนักเรียนอ่อนที่ใช้สไลด์ประกอบการสอน ก็มีความจำ
บทเรียนที่เรียนมาแล้วไม่แตกต่างกับนักเรียนอ่อนที่เรียนตามวิธีสอนปกติ เช่น
เดียวกัน^๒

^๑คณะศึกษานิเทศก์ เขตศึกษา ๑๒, รายงานการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ๑ ที่ใช้วิธีสอนสามแบบ ฉะเชิงเทรา : เขต
การศึกษา ๑๒, ๒๕๑๘ (อัครสำเนา)

^๒จรรยา สระตันดี, "การศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนอ่านคำ
โดยใช้สไลด์กับการสอนตามปกติของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษา ๑," (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๓).

บันเทิง ยันต์โกเศศ และ คณะ ศึกษารื่องผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จังหวัดตราด โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำ จากการนำบัญชีคำในหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่จังหวัดเลือกใช้ทั้งหมด ๑,๔๐๑ คำ เป็นแบบทดสอบ ๖ ชุดนำไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งกำลังเรียนอยู่ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ เป็นจำนวน ๕ อำเภอ ๓๑ โรงเรียน รวมนักเรียน ๙๔๔ คน ผลปรากฏว่า ไม่มีนักเรียนในอำเภอใดได้คะแนนถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็มเลย และนักเรียนหญิง และชายมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จากการวิจัยนี้ทำให้ได้ข้อสังเกตประการหนึ่งว่า การที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำมาก น่าจะเป็นเพราะคำที่มีใช้ในแบบเรียนมีมากเกินไป จากจำนวนคำทั้งหมด ๑,๔๐๑ คำ มีคำที่นักเรียนสามารถอ่านได้ดีเพียง ๓๕๐ คำ หรือร้อยละ ๓๓.๕๔ เท่านั้น ดังนั้นคำที่นำมาใช้ในแบบเรียนสำหรับเด็กชั้นนี้จึงไม่ควรมีมากนัก

มลวิภา กมลพรวัฒนา ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสอนอ่านไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะกับการสอนแบบเดิม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๕๔ คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ๒๓ คน กลุ่มควบคุม ๓๑ คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบฝึกหัดเสริมทักษะการอ่าน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ หลังจากที่ได้รับแบบฝึกหัดเสริมทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกหัด

๖บันเทิง ยันต์โกเศศ และคณะ, "ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จังหวัดตราด" การวิจัยทางการศึกษา ๔ (มิถุนายน ๒๕๒๑) : ๖๗ - ๗๓.

เสริมทักษะ ส่วนกลุ่มควบคุมมีพัฒนาการทางความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น
อย่างไม่มีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างสองกลุ่มแล้ว
จะพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะมีความสามารถสูงกว่า
นักเรียนที่เรียนตามแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญระดับ .๐๕^๑

วนิดา ภัคศิชาติ ได้ทำการวิจัยในเรื่องเดียวกัน แต่กระทำกับ
กลุ่มตัวอย่างชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยไม่แตกต่างไปจากการวิจัยของ มลวิภา
กมลพรวัฒนา^๒ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาทักษะนั้น การจัด
กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นถึงการฝึกฝนอย่างจริงจัง

การวิจัยของต่างประเทศเกี่ยวกับการสอนอ่าน

โรเวลล์ ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเรื่อง
ที่อ่าน โดยวิธีอ่านออกเสียง และอ่านในใจของเด็ก เกรด ๓ - ๕ มลรัฐ
โรดไอแลนด์ สหรัฐอเมริกา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนในโรงเรียน
๖ โรง แบ่งเป็นโรงเรียนชานเมือง ๒ โรง นอกเมือง ๒ โรง และใน
เมืองอีก ๒ โรง โดยใช้เครื่องมือตรวจสอบเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่าเด็ก

^๑มลวิภา กมลพรวัฒนา, "การทดลองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสอนอ่าน
ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะกับการสอนแบบเดิม"
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
๒๕๑๘).

^๒วนิดา ภัคศิชาติ, "การทดลองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสอนอ่าน
ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้แบบฝึกหัดเสริมทักษะกับการสอนแบบเดิม," (วิทยา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๘).

ในเมืองและชานเมืองมีความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านจากการอ่านออกเสียงสูงกว่า การอ่านในใจมาก ส่วนเด็กนอกเมืองไม่มีความแตกต่างกันจากการอ่านทั้ง ๒ แบบนั้น และเด็กชายมีความเข้าใจเรื่องจากการอ่านออกเสียงสูงกว่า การอ่านในใจทุกระดับชั้น ส่วนของเด็กหญิงนั้นไม่แตกต่างกันมาก และเมื่อพิจารณาจากความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียนระดับต่าง ๆ ก็ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความเข้าใจในการอ่านออกเสียงหรือในใจ และมีที่สังเกตอีกอย่างหนึ่งคือ เด็กเกรด ๕ ที่มีระดับเศรษฐกิจสูงจะได้คะแนนความเข้าใจจากการอ่านออกเสียงสูงกว่าการอ่านในใจ^๑

มอริสัน และเพอร์รี ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนสะกดคำกับความสามารถในการอ่านทั่ว ๆ ไปของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบคือ California Achievement Test เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนสะกดคำกับความสามารถในการอ่านทั่ว ๆ ไปของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง พบว่า ความสามารถทั้งสองด้านนี้มีความสัมพันธ์กันสูง^๒ ผล

^๑ E.H. Rowell, "Do Elementary Students Read Better Orally or Silently?," The Reading Teacher 29 (January 1976) : 367-370.

^๒ Ida E. Morison and Ida F. Perry, "Spelling and Reading Relationship with Incidence of Retardation and Acceleration," Journal of Educational Research 52 (February 1959) : 222-227.

การศึกษาของ มอริสัน และเพอร์รี สอดคล้องกับผลการศึกษาซึ่ง เกรย์ ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนสะกดคำ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ถึง ค.ศ. ๑๙๕๕ ไว่ว่าจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเขียนสะกดคำกับการอ่านแสดงให้เห็นชัดว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด นักการศึกษาบางคนรายงานว่าคนที่มีความสามารถในการอ่านสูงจะมีความสามารถในการเขียนสะกดคำสูงด้วย^๑

เกรย์ ได้กล่าวถึง มัลลัมควิสตผู้ซึ่งได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓๘๘ คน ของประเทศสวีเดน โดยใช้แบบทดสอบในการอ่าน (Reading test) ทดสอบเด็กที่มีระดับสติปัญญา สถานภาพทางสังคมและความสามารถทางร่างกายต่าง ๆ กันพบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กขาดความสามารถในการอ่านนั้น เนื่องจากเด็กขาดความสามารถในการเขียนสะกดคำ^๒

^๑ William S., Gray, "A Summary of Reading Investigation on July 1, 1947 to June 30, 1948," Journal of Educational Research 42 (February 1949) : 403.

^๒ William S., Gray, "A Summary of Reading Investigation on July 1, 1957 to June 30, 1958," Journal of Educational Research 52 (February 1959) : 206

จากผลการศึกษาของมอริสัน กับเพอร์รี และผลการศึกษาของมาล์ม คิวิสต์ รวมทั้ง การสรุปผลการศึกษาที่เกรย์ไคสรุปไว้ แสดงว่าการเขียนสะกดคำ มีความสัมพันธ์กับการอ่าน หมายความว่า ถ้าเด็กมีความสามารถในการอ่านสูง เด็กจะมีความสามารถในการเขียนสะกดคำสูงด้วย หรือเด็กที่อ่านได้ดีนั้นจะเขียนสะกดคำได้ดีด้วย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการสอนอ่านแบบต่าง ๆ นี้ สรุปได้ว่า การสอนอ่านควรสอนให้อ่านเป็นคำเป็นประโยค ระยะเวลาหนึ่งก่อนแล้วจึงสอนวิธีแจกลูกควบคู่กันไป ในการสอนนั้นควรมีแบบฝึกหัดเสริมทักษะ เพื่อช่วยฝึกฝนให้เกิดทักษะ และมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้อ่านได้เร็ว แม่นยำ มีผลสัมฤทธิ์สูง ส่วนการอ่านนั้นไม่ว่าจะอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ช่วยให้เข้าใจ เรื่องที่อ่านได้ดีทัดเทียมกัน ควรฝึกทั้ง ๒ วิธีตามจุดประสงค์ของการอ่าน เด็กที่มีความสามารถในการอ่านสูงก็จะมีสามารถในการเขียนสะกดคำสูงด้วย ส่วนจะสอนให้อ่านด้วยวิธีใด จึงจะช่วยให้เด็กเริ่มเรียนอ่านได้เร็ว แม่นยำ มีหลักในการอ่าน และสะกดคำได้ผลมากที่สุดนั้น ยังไม่มีวิจัยสรุปไว้เป็นลายลักษณ์อักษร